

CULTUURNOTA Wassenaar 2017-2020

Kracht van kunst

Kunst verrijkt, verheft en biedt troost.

Arthur Schopenhauer

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 De basis voor het cultuurbeleid	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Rol van de overheid	4
1.3 Kaders en afbakening	4
1.4 Proces en participatie	5
2 Huidige situatie	7
2.1 Evaluatie	7
2.2 Diversiteit	7
2.3 Creativiteit en innovatie	9
3 Cultuurbeleid 2017-2020	10
Pijler 1 Meedoen - Participatie centraal	11
Pijler 2 Verbinden - Een breed en divers cultuuraanbod	13
Pijler 3 Versterken - Cultuur, een economische kracht!	17
4 Financiële paragraaf	20
Noten	22
Bijlagen	23

Voorwoord

Wassenaar is een bijzonder dorp. Door de ligging in het groen vlakbij de zee is het historisch rijk bedeed. Generaties voor ons hadden al door hoe prettig het woont in een buitengebied met alles binnen handbereik. Niet alleen zijn de grote steden dichtbij, maar ook de gemeente zelf heeft een hoog voorzieningen niveau. Het is niet voor niets dat Wassenaar als gemeente op de 7^e plaats ¹ staat van de 390 gemeenten in Nederland die door Elsevier zijn onderzocht voor 'de beste gemeenten 2016'. Het verbaast natuurlijk niet dat dit onderzoek vooral op het gebied van historisch decor, cultuur en water en groen een hoge score laat zien.

Maar, met deze ingrediënten alleen ben je er nog niet. Boven alles zijn het de bewoners die maken dat Wassenaar een prettige woongemeenschap is.

De economische crisis van de afgelopen periode heeft een scherpere kijk op kunst en cultuur gebracht. Er blijkt behoefte om de rol van kunst en cultuur in de maatschappij nader te definiëren. Dat heeft een verdeling in intrinsieke, maatschappelijke en economische waarden opgeleverd. Deze verdeling biedt kansen. Steeds meer zien we het belang van de verbinding van kunst en cultuur met andere domeinen.

Voor de toekomst brengt ons dat vooral de vraag wat wij met elkaar en voor elkaar kunnen betekenen vanuit kunst en cultuur.

De Duitse filosoof Arthur Schopenhauer (1788 – 1860), zei het al. Hij presenteert ons een uitgesproken pessimistische wereldbeschouwing. Maar, in het door hem beschreven aardse tranendal biedt hij wel enig soelaas. Eén van zijn bekendste uitspraken is; 'Kunst verrijkt, verheft en biedt troost'

Cultuur voegt jaarlijks meer toe aan de welvaart dan de belastingbetaler erin stopt², d.w.z. cultuur heeft een hoge toegevoegde waarde. Het begrip welvaart behelst hierbij vanzelfsprekend meer dan de puur economische waarde. Het hebben van culturele voorzieningen, mensen inspireren en kennis laten maken met een breed cultuuraanbod draagt bij aan een hoogwaardig leefklimaat. Het besef dat cultuurbeleving, of dat nu passief of actief is, belangrijk is om tot op hoge leeftijd deelnemer aan deze maatschappij te blijven begint door te dringen. De hechting van kunst en cultuur in het sociaal domein blijken noodzakelijk voor de sociale cohesie van de samenleving. En dat niet alleen, de verbinding met andere beleidsterreinen zoals sport, recreatie en toerisme bieden nieuwe kansen voor het culturele veld. Met elkaar moeten we vormgeven aan een betere culturele bijdrage aan de samenleving.

1 De basis voor het cultuurbeleid

1.1 inleiding

De samenleving verandert in snel tempo, de behoeftes veranderen mee. Vergrijzing, individualisering en de behoefte aan '21st century skills'³ maken dat de rol van de overheid anders wordt en dit heeft zijn effect op het culturele veld. Nadrukkelijker dan voorheen wordt de brede maatschappelijke agenda van kunst en cultuur ⁴ neergezet.

Tegelijkertijd dwingen beperkte financiële middelen culturele instellingen ertoe om beter na te denken over cultureel ondernemen. Maar ook om te kijken naar samenwerkingsverbanden, die misschien wel buiten het eigen domein worden gevonden, op zoek naar slimme oplossingen, nieuwe plannen en uitwerkingen⁵.

1.2 rol van de overheid

De participatiesamenleving ontwikkelt zich; van iedereen, die dat kan, wordt verwacht zijn verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen leven en omgeving, zonder hulp van de overheid. Ook is de cultuursector op weg naar een sterke sector die minder afhankelijk wordt van de overheid⁶. Daarom wordt hoog ingezet op samenwerking binnen het culturele veld en tussen cultuur en andere sectoren en een terugtrekkende overheid. Binnen deze dynamiek heeft de overheid dus een andere rol gekregen. Om meerdere domeinen te verbinden en samenwerking op gang te krijgen, kan de gemeente goed bijdragen aan de versterking van de onderlinge banden tussen partijen, zoals sportverenigingen, het bedrijfsleven en de culturele instellingen. De gemeente heeft een waardevolle positie waar het gaat om netwerken en kennisuitwisseling, die zeker benut moet worden.

Mogelijkheden zien en kansen benutten om met elkaar een krachtige creatieve samenleving neer te zetten. Daar ligt de uitdaging voor de komende periode.

1.3 kaders en afbakening

In 2017 is samen met het culturele veld de beleidsnota 2017-2020 opgesteld. Hierin wordt invulling gegeven aan de door de raad vastgestelde kaders en doelstellingen vooraf en worden tevens de volgende onderwerpen uitgewerkt:

- Actueel cultuurbeleid formuleren waarbij invulling wordt gegeven aan (coalitieakkoord):
 - een onderzoek naar de mogelijkheden van het opzetten van een jeugdcultuurfonds
 - het aanmoedigen van privé initiatieven van kunst- en cultuurinstellingen, verzamelaars en musea aan huis
 - het incidenteel en gericht inzetten van kunstsubsidies, kunst in de openbare ruimte en op rotondes
 - de zelfvoorzienende positie van culturele instellingen
- Middels het subsidieplan sturen op een sterkere verbinding tussen cultuur en de drie decentralisaties;
- Evaluatie huidig cultuurbeleid.

Kunst en cultuur zijn veelomvattende terreinen. Voor een aantal nauw verwante sectoren zoals cultureel erfgoed en recreatie en toerisme bestaan aparte beleidsdocumenten waarin het beleid voor dat terrein is vastgelegd.

Het thema kunst en cultuur heeft een directe relatie met het accommodatiebeleid voor wat betreft de verhuur van gemeentelijke accommodaties (van Heeckerenhuis) aan verenigingen, beheerstichtingen (de Warenar) of marktpartijen voor exploitatie (de molen).

De uitvoering van het accommodatiebeleid is in gang. Specifieke vastgoedopgaven, zoals de Warenar, komen in een separaat besluitvormingstraject aan de orde en worden daarom slechts zijdelings genoemd in deze cultuurnota.

1.4 proces en participatie

De basis voor deze cultuurnota komt voort uit:

Een evaluatie van het cultuurbeleid

Het stuk *Cultuurbeleid gemeente Wassenaar, een analyse*, door Erik Akkermans (als bijlage toegevoegd) geeft duidelijk inzicht in de stand van zaken. Hij komt tot een aantal aanbevelingen om evaluatie van het cultuurbeleid voor de toekomst inzichtelijker te maken. Conclusies en aanbevelingen zijn verwerkt in deze nota.

Input vanuit het veld; enquête en bijeenkomst

Er is een enquête (als bijlage toegevoegd) uitgegaan naar het culturele veld om inzicht te krijgen in een aantal zaken zoals, ideeën voor de toekomst, bestaande samenwerkingsverbanden en het subsidietraject.

Naar aanleiding van de enquête is er een bijeenkomst geweest om het resultaat te bespreken. De verschillende verenigingen, instellingen en zelfstandige kunstenaars hebben hier nader met elkaar kennisgemaakt en in groepen een aantal vragen uitgediept.

Beoogd was input te verzamelen voor een breed gedragen advies aan het college van burgemeester en wethouders ten behoeve van het cultuurbeleid voor de periode 2017-2020.

Gesprekken met stakeholders

Gesprekken zijn geweest met vertegenwoordigers van de bibliotheek, BplusC, Museum Voorlinden en de Warenar. Dit zijn de grotere spelers in het veld. Met name de gedachte over hun rol vanuit cultuur in de samenleving in de toekomst was hier het onderwerp van gesprek. Maar er is ook teruggekeken op de afgelopen periode.

Cultuurspecifieke en algemene ontwikkelingen

De crisis heeft invloed gehad. Instellingen en zelfstandige cultuurbeoefenaars zijn onder druk gekomen door bezuinigingen en zoeken nieuwe mogelijkheden. Het bereik van kunst is breder geformuleerd; kunst heeft een intrinsieke, een maatschappelijke en een economische waarde. Wij leven in een participatiemaatschappij. De werking van kunst binnen het sociaal domein wordt steeds duidelijker. Samenwerken, zo nodig domein overstijgend, om sterker te staan is het leidmotief voor de komende periode.

Inspraakperiode

Na vaststelling van de ontwerpnota in de raad van 21 november 2016, heeft het ontwerp 6 weken ter inzage gelegen vanaf 25 januari 2017. De ingediende zienswijzen zijn verwerkt in een tabel en voorzien van commentaar. Hierbij is aangegeven of de zienswijze heeft geleid tot aanpassing van de nota en op welke wijze. De tabel met de verwerking van de zienswijzen is als bijlage opgenomen bij deze nota.

Daarnaast zijn er ambtshalve een aantal tekstuele wijzigingen doorgevoerd en heeft het college een aantal onderdelen geactualiseerd en aangepast, op basis van gewijzigde inzichten.

In de zienswijzen tabel is aangegeven op welke onderdelen deze wijzigingen hebben plaatsgevonden.

2 Huidige situatie

2.1 evaluatie

In maart van 2016 is een evaluatie⁷ opgesteld van het huidige beleid in Wassenaar, een analyse van de beleidsmaatregelen en hun werking in de praktijk. De evaluatie is als bijlage bij de nota gevoegd. Hier volgt dan ook slechts een korte conclusie.

Er zijn geen prestatie indicatoren en een tussentijdse beleidsevaluatie over het gevoerde beleid van de afgelopen jaren heeft niet plaatsgevonden. Het is raadzaam om de beleidsevaluatie in te plannen, waarbij getoetst zou moeten kunnen worden aan de hand van een integrale cultuurbegroting (met inbegrip van cultureel erfgoed).

Concreet geformuleerde verwachtingen dragen op de lange termijn bij aan een goede evaluatie:

- enerzijds in de vorm van 'outcome': de effecten van beleid, bijvoorbeeld op de aantrekkelijkheid(-sbeleving) van Wassenaar. De realisatie kan dan tussentijds en aan het einde van de periode aan de hand van enquêtes, panelbeoordeling of ronde tafel gesprekken worden geduid;
- anderzijds in de vorm van 'output': concrete cijfers van participatie, bezoekersaantallen, gerealiseerde aantal projecten, budgetten, publieksfeedback etc.

Wassenaar wil zich positioneren als creatief dorp waar het goed wonen en werken. Bepalend voor die positionering is de combinatie van kunst, rijke cultuur historie, de architectuur en de natuur. Een belangrijke groep die de Wassenaarse samenleving maakt tot wat zij is is de bevolking in den brede: de senioren, de jeugd, de ouders met kinderen. Hier zijn het de amateurverenigingen en de vrijwilligersorganisaties die het bindmiddel voor een in de cultuur participerende bevolking zijn. In beide hier boven genoemde doelgroepen liggen kansen.

2.2 diversiteit

Het door de VNG ontwikkelde ringenmodel van Cor Wijn (zie p. 8) is een referentiekader om te kunnen beoordelen of de culturele infrastructuur van een gemeente past bij haar omvang. In dit model worden gemeenten verdeeld in drie groepen: kleine gemeenten (tot 30.000 inwoners) met een kernachtig beleid, middelgrote gemeenten (van 30.000 tot 90.000 inwoners) met een uitgebreid beleid en grote gemeenten (meer dan 90.000 inwoners) met een alomvattend beleid. Het voorzieningenniveau van een kernachtig cultuurbeleid voor een gemeente als Wassenaar ziet er in het ringenmodel als volgt uit:

Sector	Voorziening
Podiumkunsten	Uitvoeringen voor de jeugd
	Kamermuziek
	Oefenruimte
Film	Incidentele filmvertoningen

Media en letteren	Bibliotheek
	Lokale radio-omroep
Cultureel erfgoed	Monumenten
	Archieven
	Oudheidkamer
	Archeologie
Beeldende kunst en bouwkunst	Tentoonstellingsruimte
	Architectuur
	Vormgeving van de openbare ruimte
	Lespunt kunsteducatie
Amateurkunst	Amateurkunstverenigingen

De culturele infrastructuur van gemeenten in ringen

Wassenaar telt 25.000 inwoners en valt daarmee in de categorie kleine gemeenten met een kernachtig cultuurbeleid.

De gemeente heeft een subsidierelatie met een aantal instellingen en verenigingen uit het culturele veld, maar er zijn veel meer aanbieders in het culturele veld actief. Bijvoorbeeld het NUT, een instelling die deelname aan allerlei cursussen, excursies en bijvoorbeeld theaterbezoek aanbiedt en zo nodig het vervoer organiseert. Dan zijn er nog tal van zelfstandige beoefenaars, kleine ondernemers, kunstenaars, musici, schrijvers, maar ook ontwerpers. Ook zij zorgen voor aanbod in de vorm van een cursus, bouwen van je website, het drukken van je werk. De laatste groep is minder in zicht doordat zij geen directe subsidierelatie met de gemeente hebben.

Kijkend naar het geheel van het culturele veld, valt te zien dat Wassenaar een divers aanbod heeft en ruim voldoet aan het voorzieningenniveau van een gemeente van ongeveer 25.000 inwoners.

2.3 creativiteit en innovatie

Cultuur doet ons goed, maakt ons creatief en houdt ons nieuwsgierig naar het onbekende. In een maatschappij die zich razendsnel ontwikkelt, wordt die creativiteit- en cultuur - steeds belangrijker. Het zijn deze kenmerken, creativiteit en nieuwsgierigheid die aan de basis staan van vernieuwing.

Kunst en cultuur dragen bij aan maatschappelijke vaardigheden (21st century skills). Onze samenleving ontwikkelt zich voortdurend en snel. Niet alleen wijzelf, maar ook onze vaardigheden moeten meegroeien om straks volwaardig te kunnen participeren in de samenleving. Creativiteit is één van deze vaardigheden. Kennis maken met kunst en cultuur door te leren, te doen en te ervaren, vergroot die vaardigheid. Niet voor niets is kunst- en cultuureducatie onderdeel van de door het ministerie van OCW opgestelde leerdoelen.

Voor ambitieuze deelnemers in het culturele veld biedt Wassenaar kansen. Juist het inzicht dat kunst en cultuur breed inzetbaar zijn op deelgebieden zoals sociaal domein, recreatie en economie kan zorgen voor de versterking van het culturele veld.

Belangrijk hierin is om elkaars bezigheden en aanbod te kennen zodat plannen en ideeën, kijkend naar verbanden die te leggen zijn, een beter draagvlak krijgen.

Het begint bij afstemmen op elkaar en in het mooiste geval met elkaar samenwerken.

3 Cultuurbeleid 2017-2020

Het beleid voor de periode 2016-2020 richten we in aan de hand van drie pijlers:

- 1 Meedoen: participatie centraal
- 2 Verbinden: een breed en divers cultuuraanbod
- 3 Versterken: cultuur, een economische kracht!

Op de volgende pagina's worden aan deze drie pijlers voor het cultuurbeleid maatregelen verbonden, die met elkaar het uitvoeringsprogramma vormen. De maatregelen zijn steeds terug te vinden onder het kopje 'Wat gaan we hiervoor doen?'.

In de periode 2017-2020 wordt een beleidsevaluatie ingepland. Deze zal gestart worden na een periode van 2 jaar. De uitvoering van de nota is dan al goed in beeld en moet de eerste resultaten hebben afgeworpen. Ook is het mogelijk, met deze planning, de input van de evaluatie te gebruiken voor het opstellen van een nieuwe beleidsnota, die over 4 jaar gereed moet zijn.

De doelstellingen van de gemeente op het gebied van kunst en cultuur vinden hun weerslag onder alle drie de pijlers.

- Mensen inspireren
- Bijdragen aan een hoogwaardig leefklimaat in Wassenaar
- Dicht bij huis een goed kunst en cultuuraanbod stimuleren
- Lokale kunst en cultuur stimuleren
- Een divers aanbod voor bezoekers en bewoners van Wassenaar

Participatie staat voor meedoen aan het maatschappelijke leven. Onder invloed van ontwikkelingen als transitie en transformatie van het sociaal domein neemt participatie een steeds belangrijker rol in de samenleving in.

De overtuiging heerst dat kunst en cultuur bijdragen aan het welbevinden van mensen. Cultuur kan net die impuls geven om te ontspannen, te reflecteren of juist te activeren.

Cultuur zorgt voor samenhang en verbinding binnen de samenleving en is een van de middelen om doelgroepen die weinig deelnemen aan de samenleving erbij te betrekken, zoals ouderen, gehandicapten e.d.. De vraag naar complementaire zorg neemt toe. Kunst en cultuur zijn daarin van betekenis ook in samenwerking met instellingen uit andere domeinen, zoals educatie, sport, zorg en welzijn.

Daarnaast is het van belang aandacht te besteden aan participatie bij het cultuuraanbod van doelgroepen die belemmeringen ondervinden bij deelname, zoals bijvoorbeeld ouders met zorgtaken of gezinnen, waar financiële belemmeringen zijn.

Doelstelling

1. In 2020 zijn er vanuit het culturele veld nieuwe initiatieven ontstaan die zich richten op verbinding tussen cultuur en het sociaal domein
2. Verenigingen en culturele organisaties zijn zich meer dan voorheen bewust van hun maatschappelijke rol in het sociaal domein en weten elkaar beter te vinden.
3. Toegankelijkheid tot cultuur voor zoveel mogelijk Wassenaarders binnen de daarvoor beschikbare middelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

1 Bewustwording

Het culturele veld tijdens **netwerkbijeenkomsten** bewust maken van het maatschappelijk belang van kunst en cultuur binnen het sociaal domein. De vraag is voor zowel het individu als voor de vereniging; wat kan ik betekenen voor de samenleving.

Een presentatie van "best practices" kan bijvoorbeeld inzicht geven in mogelijkheden.

2 Kennismaking

"Vaak zijn er ideeën genoeg, maar waar vind ik die ander om mee samen te werken of om met expertise te overleggen?". Ook hier gaan **netwerkbijeenkomsten** een rol spelen. Door instellingen van andere domeinen te betrekken bij deze bijeenkomsten kan de mogelijkheid tot samenwerking worden gecreëerd. Partijen uit verschillende domeinen, zoals sport of welzijn, kunnen daar kennismaken met elkaar, waarbij bijvoorbeeld brainstormsessies een nader contact

kunnen inluiden. Daarnaast staat de gemeente open voor nieuwe ideeën en zal waar zich de mogelijkheid voordoet partijen bij elkaar brengen.

3 *Innovatie*

Om in te kunnen spelen op alle veranderingen, onder andere binnen het sociaal domein, en de flexibiliteit die dat vraagt om daar tijdig op te kunnen sturen, is een jaarlijkse vrije ruimte voor **innovatie in het subsidieplan** onontbeerlijk. Instellingen die nieuwe activiteiten ontwikkelen die gericht zijn op het sociaal domein kunnen een eenmalige subsidie aanvragen.

4 *Laagdrempelige toegankelijkheid*

Deel kunnen nemen is belangrijk; ook als geld of mobiliteit bij veel keuzes een belemmerende factor is. Er zijn mogelijkheden binnen Wassenaar voor verschillende doelgroepen:

Bibliotheek: Het **lidmaatschap voor de bibliotheek** is voor kinderen tot 18 jaar gratis.

Toestemming van ouders of verzorgers is wel een vereiste.

Stichting Leergeld: **Stichting Leergeld** is een landelijke organisatie die zich richt op het voorkomen van sociale uitsluiting van kinderen uit gezinnen met minimale financiële middelen. Stichting Leergeld Wassenaar is opgericht op 6 november 2015 en is op 12 januari 2016 als zelfstandige Leergeld stichting van start gegaan in de gemeente Wassenaar. Leergeld biedt kansen aan kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar om te kunnen deelnemen aan binnen- en buitenschoolse activiteiten. Het gaat hierbij om activiteiten op het gebied van onderwijs, kunst en cultuur, sport en welzijn. De gemeente kan naar de Stichting doorverwijzen.

NUT Wassenaar: Nut Wassenaar biedt traditiegetrouw een interessant programma aan met cursussen, theatervoorstellingen, concerten en excursies voor leden en introducties. Voor een deel van het programma wordt gebruik gemaakt van de Wassenaarse faciliteiten. Men zorgt ervoor dat ook het **vervoer geregeld** wordt, waardoor het voor minder mobiele deelnemers ook mogelijk wordt om aan bijvoorbeeld excursies deel te nemen.

Talentum: Dit brede schoolarrangement is een gesubsidieerd project vanuit de gemeente en het rijk. In de brede zin wil men initiatieven bevorderen als het gaat om **de samenwerking tussen scholen en organisaties** door het aanstellen van een combinatiefunctionaris. Specifiek voor kunst en cultuur is het doel bevorderen dat de jeugd tot 18 jaar vertrouwd raakt met een of meer kunst- en cultuurvormen en de beoefening ervan stimuleren. Voor Wassenaar betekent dit bijvoorbeeld zorgen voor een vraaggericht en evenwichtig aanbod van schoolse- en niet-schoolse activiteiten op het gebied van; zorg, welzijn, cultuur, duurzaamheid, techniek en sport.

Evenementen: Er zijn verschillende **laagdrempelige evenementen** in Wassenaar zoals Plein Musique, Smaakvol Wassenaar, Open monumentendag en de lezingen en tentoonstellingen in Raadhuis De Paauw. Deze evenementen zijn **vrij toegankelijk**.

Culturele activiteiten in de verzorgingshuizen: Steeds vaker organiseren verzorgingshuizen culturele activiteiten binnen de eigen muren. Deze **kleine evenementen** zijn veelal ook **voor bezoekers van buitenaf toegankelijk**. Stichting De Burcht is hier een mooi voorbeeld en het Sophiekehuis;, de agenda laat een breed aanbod zien waaruit bewoners kunnen kiezen.

Kunst en cultuur stimuleren de individuele ontwikkeling en identiteit; het geeft vorm aan ons verleden; ze verwoorden en verbeelden de waarden van onze samenleving.

In Wassenaar is een breed en divers cultuuraanbod waar met graagte gebruik van wordt gemaakt.

Om dit ook voor de toekomst te behouden is het noodzakelijk om een sterk cultureel veld te hebben. Door samenwerking en cultureel ondernemerschap wordt het mogelijk om het potentieel van het culturele veld ook op andere terreinen te benutten zoals zorg, welzijn en economie.

Deze pijler heeft duidelijke verbanden met de eerste pijler. Staan kunst en cultuur in de eerste pijler ten dienste van een breder verband, in pijler 2 staan ze voor inspiratie, creativiteit en eigenheid.

Doelstelling

1. Versterking van het culturele veld
2. Mogelijkheid van educatie voor iedereen
3. Dicht bij huis een goed cultuuraanbod
4. Aansluiten bij de lokale initiatieven
5. Erfgoed in een bredere context plaatsen

Wat gaan we daarvoor doen?

1. Beschikbaar stellen van subsidie op basis van criteria

Een nieuw **subsidieplan voor 2017-2020** voorziet in aanvragen met de looptijd van vier jaar, op basis van subsidiecriteria. Het bijdragen aan een zo divers mogelijk cultuuraanbod met een zo groot mogelijk bereik is een belangrijk criterium. Jaarlijks stelt de raad het budget vast, wat beschikbaar is voor de subsidies.

De mogelijkheid voor vernieuwing of een experiment is essentieel voor vooruitgang en draagt bij aan een sterk cultureel veld. Daarom wordt het in de nieuwe subsidieplanperiode vanaf 2017 mogelijk om ook een incidentele innovatie subsidie aan te vragen.

2. Netwerkbijeenkomsten

In deze snel veranderende wereld is het voor instellingen essentieel om mee te bewegen d.m.v. cultureel ondernemerschap, samenwerking, afstemming, vernieuwing en zichtbaarheid. Door de **netwerkbijeenkomsten** te continueren willen we een stimulans uit laten gaan naar het culturele veld. Daarbij willen we tijdens deze bijeenkomsten de mogelijkheid tot verdieping aanbrengen door bijvoorbeeld de inzet van presentaties door collega's of experts van buitenaf.

Bezien zal worden of het mogelijk is een aantal bijeenkomsten gezamenlijk voor beide gemeenten, Wassenaar en Voorschoten, te laten plaatsvinden, omdat uitwisseling een belangrijke kennisbron vormt. Hiervoor wordt een budget van € 2.500,- per jaar gereserveerd in de periode 2017 tot en met 2020,; binnen het huidige cultuurbudget.

3. Een leven lang leren

Het is belangrijk om kinderen in het primair onderwijs in aanraking te laten komen met kunst en cultuur, zodat zij opgroeien tot volwaardige en goed uitgeruste deelnemers aan de maatschappij. De gemeente wil de mogelijkheid voor deelname aan goede **cultuureducatie** faciliteren. Dit kan diverse vormen aannemen, zoals schilderkunst, toneel, film en muziek. Ook Talentum heeft hier een rol te vervullen, zij vormen de brug naar de buitenschoolse activiteiten, waarbij zij heel goed gebruik kunnen maken van het lokale cultuuraanbod van bijvoorbeeld amateurverenigingen. Een mogelijke samenwerking met de gemeente Voorschoten ten aanzien van muziekonderwijs in het primair onderwijs wordt onderzocht. Het is zeker zo belangrijk om ontwikkeling tot op late leeftijd mogelijk te maken, om zodoende een volwaardig deelnemer aan de maatschappij te blijven. We willen ook zorg dragen dat er voor de ouderen op gebied van cultuureducatie een breed aanbod is.

4. De rol van de bibliotheek

De bibliotheek ontwikkelt zich tot **een toegankelijke en laagdrempelige ontmoetingsplek**. Inmiddels is de bibliotheek meer dan de traditionele uitleen en vervult zij ook een rol in het sociaal domein.

Speciale aandacht voor activiteiten op het gebied van kunst & cultuur blijft één van de belangrijkste functies van de bibliotheek.

De OBVW heeft geconstateerd dat er in Wassenaar behoefte is aan een ontmoetingsplek voor cultuur. Er is al een goed lopende filmzaal, maar men is inmiddels ook gestart met een galerie in de bibliotheekruimte waar kunstenaars hun werk kunnen presenteren en men heeft de eerste aflevering van een cultureel festival georganiseerd waar ook het educatief aanbod binnen Wassenaar zich aan het publiek kan presenteren. Het voornemen is om dit festival jaarlijks terug te laten keren.

De OBVW ziet culturele activiteiten als één van de mogelijkheden om in het kader van het cultureel ondernemerschap inkomsten te genereren.

5. Cultureel centrum

Er is een **separaat onderzoek** gedaan naar de invulling van de functie cultureel centrum in relatie tot de Wassenar, ingegeven door het vastgoed vraagstuk dat er ten aanzien van de accommodatie ligt. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de specifieke vastgoed opgave zelf niet ter sprake komt in deze cultuurnota.

Culturele ontmoeting hoeft zich niet letterlijk op één plek af te spelen. Bij navraag onder het publiek zullen de Warenar en de bibliotheek waarschijnlijk het meest worden genoemd, als plekken waar culturele ontmoetingen kunnen plaatsvinden. Binnen Wassenaar zijn echter veel meer faciliteiten die inzetbaar zijn. De verschillende kerken, buurthuizen en ook podia, onder andere aanwezig in een aantal scholen, en zelfs sommige clubhuizen van sportaccommodaties maken dat er een behoorlijk aantal mogelijkheden is, waar verenigingen en andere cultuuraanbieders terecht kunnen voor beoefening.

6. Wassenaarse Cultuurprijs. Wassenaarse Monumentenprijs en Jeugdcultuurprijs

Tweejaarlijks wordt afwisselend de **Wassenaarse Cultuurprijs** of de **Wassenaarse Monumentenprijs** uitgereikt. Het is een aanmoedigingsprijs voor een kunstenaar of instelling, voor persoon of instantie die zich op bijzondere wijze inzet voor de kunst of de instandhouding van het Wassenaars cultureel erfgoed. Recent is bij het afscheid van voormalig burgemeester van Wassenaar, Jan Hoekema, een **Jeugdcultuurprijs** in het leven geroepen, om jongeren te stimuleren een bijdrage te leveren aan kunst en cultuur.

7. Historisch museum

De gemeente staat open voor nieuwe plannen vanuit de samenleving. De Historische Vereniging Oud Wassenaar en de Stichting Historisch Centrum Wassenaar kampen al tijden met ruimtegebrek en ontberen een serieuze locatie om hun collecties en activiteiten te presenteren. Hier komen de wens en de gedachte samen. Door de oprichting van een stichting voor **een historisch museum**, zou voor beide partijen aan hun wensen gehoor worden gegeven. De rijke historie van Wassenaar kan op deze manier ontsloten worden en aantrekkelijk worden gepresenteerd aan het publiek.

De komende periode zal door de stichting vorm worden gegeven aan de opzet van het museum waarbij onderzoek naar haalbaarheid en samenwerking met andere partijen zoals Museum Voorschoten en het Brandweermuseum de eerste fase zullen zijn.

8. Culturele activiteiten in en om raadhuis De Paauw

De buitenplaats de Paauw is een karakteristiek voorbeeld van een historische buitenplaats, waarvan Wassenaar er meerdere bezit. Bij het als rijksmonument beschermde complex gaat het om een met elkaar samenhangend ensemble waarbij het monumentale huis een prominente rol speelt. Deze kan echter niet los gezien worden van de daarbij behorende onderdelen, zoals het park met zijn beelden en bijgebouwen. Dat betekent dat de Paauwbeelden niet op zich staan, maar deel uitmaken van een groter project dat zowel op het huis als het park betrekking heeft. Dat betekent dat er een verschuiving in prioriteit is gekomen voor wat betreft de restauratie van het huis en de beelden.

De visie op de restauratie van het ensemble, dient nader uitgewerkt te worden met **een algehele visie op het gebruik en exploitatie van deze buitenplaats** op korte en middellange termijn, om ervoor zorg te dragen dat de buitenplaats ook in de toekomst in volle glorie in stand kan blijven. De rol die culturele evenementen hierbij kunnen hebben, zal worden onderzocht en uitgewerkt. In afwachting van deze visie, worden bij culturele evenementen op de Paauw, de gemeentelijke inzet ten aanzien van deze evenementen beperkt.

9. De kunstcollectie van de gemeente

De kunstcollectie van de gemeente bestaat uit beelden in de openbare ruimte en een kunstcollectie die in de gebouwen van de gemeente dan wel in bruikleen elders wordt gepresenteerd. De gemeente heeft sinds 2010 ook een kerncollectie, die bestaat uit kunst van de Nieuwe Haagse School. Met name uit deze kerncollectie worden regelmatig stukken aan tentoonstellingen uitgeleend. Onderhoud van de collectie binnen en buiten heeft steeds de nodige aandacht om de kwaliteit op peil te houden.

Om het mogelijk te maken dat de kunstcollectie van de gemeente in goede staat **onderhouden** blijft **en toegankelijk** wordt voor een breed publiek, zal onderzocht worden of het onderbrengen van de collectie bij een beheerstichting tot de mogelijkheden behoort of het op ander wijze onderbrengen van de kunstcollectie. Het beheren van een kunstcollectie is geen gemeentelijke kerntaak.

Cultuur levert een wezenlijke bijdrage aan de Nederlandse economie. De culturele sector is te verdelen in drie deelsectoren: kunsten en erfgoed, media- en entertainmentindustrie en tot slot de creatieve en zakelijke diensten, waaronder architectenbureaus, reclamebureaus en industrieel design. Samen waren de drie deelsectoren goed voor een aandeel van 2,16% van het BBP in 2014. De afgelopen jaren is het aandeel media en entertainment gedaald en het aandeel kunsten en erfgoed gestegen.

In de economische visie van Wassenaar⁸ wordt de relatie cultuur en economie niet expliciet beschreven maar deze is onder andere wel terug te vinden in de Groen- en watervisie 2015-2019. Ook de detailhandel, heeft belang bij een aantrekkelijk cultuuraanbod; het vergroot de beleving van bijvoorbeeld de dagjestoerist. Daarnaast draagt cultuur bij aan de kwaliteit van het vestigingsklimaat voor zowel ondernemers als bewoners.

Doelstelling

- 1 Informatie over het cultuuraanbod in Wassenaar is overzichtelijk en makkelijk (digitaal) te vinden.
- 2 Het onderhoud van de gemeentelijke kunst in de openbare ruimte is op peil en draagt bij aan een prettig en uitnodigend Wassenaar.
- 3 Een aantrekkelijk cultuuraanbod waarin cultureel erfgoed een belangrijke plaats inneemt.
- 4 De aantrekkelijkheid van openbare ruimte een impuls geven.
- 5 Betere dwarsverbanden binnen Wassenaar creëren.
- 6 Aansluiten bij een sterke profilering van Wassenaar

Wat gaan we daarvoor doen?

1. *de informatievoorziening over het cultuuraanbod verbeteren*

We willen **de informatievoorziening over het cultureel aanbod anders laten inrichten**. Momenteel moet het publiek op verschillende sites zoeken, waaronder de gemeentesite en CIPVW (Cultureel Informatiepunt Voorschoten Wassenaar). Informatie over het cultuuraanbod en cultureel erfgoed moet makkelijker vindbaar worden voor publiek en zo overzichtelijk en compleet mogelijk zijn. Hiervoor wordt ook samengewerkt met cultureel erfgoed en recreatie en toerisme. Afstemming over de planning van activiteiten in de kalender is aan de cultuuraanbieders zelf.

2. *structureel onderhoud van de gemeentelijke kunst in de openbare ruimte*

Wassenaar is trots op zijn openbare ruimte. De gemeente heeft een aanzienlijke collectie kunst in de openbare ruimte. Voor deze collectie is **structureel onderhoud** voorzien.

3. kunstprojecten in de openbare ruimte ondersteunen

Aansluitend op punt 2 zal de gemeente incidenteel op voorstellen ingaan waar het nieuwe **kunstprojecten in de openbare ruimte** betreft. De rol van de gemeente zal daarbij terughoudend zijn. In de komende periode zal het project Stokstaartjes op de rotonde worden afgerond evenals de poëzieroute. Beide initiatieven zijn ontstaan vanuit het culturele veld.

4. Cultureel erfgoed; een ensemble van binnen- en buitenruimte

Het cultureel erfgoed van Wassenaar bestaat uit veel meer dan de monumentale architectuur. Het gaat om datgene wat de mens heeft nagelaten in materiele of immateriële zin. Tot het zogenaamde groene erfgoed behoren het cultuurlandschap met het veenweidegebied en de parken van de buitenplaatsen en villawijken. Andere thema's, die tezamen het verhaal van Wassenaar vertellen zijn het dorpscentrum, het militair erfgoed, het agrarisch erfgoed en de bad- en sportcultuur. Uitingen hiervan zijn gebouwde architectuur en objecten als grenspalen, beelden en banken. Sinds de inwerkingtreding van de Erfgoedwet ligt daarbij steeds meer de nadruk op samenhang tussen alle aspecten van cultuur. In ons beleid sluiten we aan bij het Rijksbeleid door in toenemende mate kansen te benutten om beleidsvelden integraal en in samenhang met elkaar te benutten. De verbinding groen en cultuur, maakt dat, beweging, en in die zin sport, hier overschrijdende domeinen vertegenwoordigt. Hier liggen kansen ook voor verdere ontwikkeling op alle beleidsvelden.

De aspecten van **cultureel erfgoed** worden **nader uitgewerkt in een aparte beleidsnota**.

5. Impact vergroten door wisselwerking tussen de beleidsterreinen cultuur, erfgoed, sport en recreatie en toerisme.

Gekeken wordt waar we **op het raakvlak van cultureel erfgoed, cultuur en recreatie & toerisme kansen** kunnen **benutten** om de aantrekkelijkheid van verblijf in het centrum te vergroten. Zo zijn er binnen het thema landgoedwandelen ook routes naar het centrum uitgezet. Een ander mooi voorbeeld is de samenwerking tussen Dunea en het recent geopende Museum Voorlinden. Vanuit het terrein van Voorlinden wordt een verbinding gemaakt naar het aangrenzende duingebied. Hierdoor kan een bezoek aan het museum gekoppeld worden aan wandelen in de duinen.

6. Zelfvoorzienende positie van instellingen

Steeds meer wordt van instellingen verwacht dat zij **een zelfvoorzienende positie innemen**. Van belang is dat er **domein overschrijdend** wordt gedacht. Dit levert nieuwe ideeën en laat kansen zien.

Kansen liggen bijvoorbeeld in de **samenwerking met andere partijen**, dat hoeft niet binnen cultuur te zijn. Ook met een sportvereniging kun je samenwerken. Creativiteit en innovatie spelen hierbij een grote rol. De gemeente zal waar mogelijk ondersteunen door middel van impulsen om cultureel ondernemerschap te stimuleren. Incidentele subsidies voor innovatie kunnen daarbij ingezet worden. De al eerder genoemde netwerkbijeenkomsten gaan hier een rol spelen.

7. Samenwerking in de regio

Voor een stevig netwerk en de profilering van Wassenaar wordt **de samenwerking in de regio** opgezocht. De landschapstafel Duin, Horst en Weide is zo'n overstijgend programma waarin cultuurhistorie een aandeel heeft; hetzelfde geldt voor de erfgoedtafel van de Landgoederenzone Zuid-Holland en de Atlantikwall.

Er is momenteel een formele samenwerking met het museum Beelden aan Zee.

Bruiklenen van onze eigen collectie zorgen voor landelijke connecties. Recent heeft kunst van onze collectie in een expositie van Museum MORE gehangen.

Het project Filmstad, een cultuurhistorisch project van Willem van der Ham, is een project dat zich zowel op Den Haag als Wassenaar richt.

4 De financiële paragraaf

Financiële cijfers over het jaar 2015 zijn opgenomen in de evaluatie van het cultuurbeleid door Erik Akkermans.

Uitgangspunt is de ambities in deze cultuurnota financieel te dekken binnen de huidige financiële mogelijkheden van het betreffende programma in de begroting.

De enige uitzondering hierop is het onderhoud van de buitenbeelden, hierover volgt een apart voorstel.

De maatregelen met financiële gevolgen uit de nota zijn in het kort de volgende:

<u>Netwerkbijeenkomsten (laten) organiseren</u>	€ 2.500,-	Binnen huidig cultuurbudget voor de periode 2017-2020 geraamd
Innovatie: incidentele subsidies	Maximaal 5.000 per subsidie (voorwaarden: Subsidieplan 2017-2020)	Voor de periode 2017-2020 geraamd. Jaarlijks definitief bij de begroting vast te stellen subsidiebedragen.
Gratis lidmaatschap bibliotheek	In de wet is vastgelegd dat jeugd onder de 18 is vrijgesteld van contributie tenzij het college van B&W anders besluit. Onderdeel van de totale afspraken met de bibliotheek.	Voor de periode 2017-2020 geraamd. Jaarlijks definitief bij de begroting vast te stellen subsidiebedragen
Bibliotheek 5 kerntaken	Afspraken met de bibliotheek worden tweejaarlijks gemaakt en tussentijds gemonitord en zo nodig bijgesteld.	Voor de periode 2017-2020 geraamd. Jaarlijks definitief bij de begroting vast te stellen subsidiebedragen
Talentum	Kunst en cultuur is onderdeel van de totale opdracht aan Talentum	Voor de periode 2017-2020 geraamd. Jaarlijks definitief bij de begroting vast te stellen Voor de
Culturele evenementen	Onderdeel van het	

	subsidiebeleid (voorwaarden: Subsidieplan 2017-2020)	
Cultuureducatie	€ 10.000,- De wijze van besteding van dit bedrag vindt plaats in overleg met de scholen.	Voor de periode 2017-2020 geraamd. Binnen het reguliere cultuurbudget.
Wassenaarse Cultuurprijs, Wassenaarse Monumentenprijs en Jeugdcultuurprijs	Een keer in de twee jaren vindt de uitreiking van de monumentenprijs plaats.	Een keer per twee jaren € 2.000 ten laste van het budget monumenten.
Onderzoek naar de functie en exploitatie van buitenplaats de Paauw (het landgoed en het gebouw).	ntb	Binnen de huidige budgetten en capaciteit uit te voeren.
Structureel onderhoud kunstcollectie (in pandig en in de buitenruimte)	ntb	Binnen structureel budget voor planmatig onderhoud kunstobjecten uit te voeren.
Informatievoorziening cultureel aanbod anders laten inrichten.	€ 2.500	Informatievoorziening over het cultuuraanbod vindt onder meer plaats via het Cultuur Informatiepunt Voorschoten – Wassenaar (CIPVW) van de bibliotheek.
Bijdrage aan stokstaartjes in de openbare ruimte en opknappen rotonde	€ 10.000 voor het opknappen van de rotonde en stokstaart.	Binnen het huidige budget voor cultuur op te vangen.

Wettelijke grondslagen en beleidskaders

- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
- Erfgoedwet
- Subsidieplan 2017-2020 Wassenaar
- Subsidieverordening 2017-2020 Wassenaar

Noten

- 1 - Het Elsevier-onderzoek Beste buurten & gemeenten is een coproductie van weekblad Elsevier en Bureau Louter –<http://onderzoek.elsevier.nl/onderzoek/beste-gemeenten-5/16/verantwoording>
- 2 - Atlas voor gemeenten, Utrecht, 2011, Gerard Marlet, Joost poort
- 3 - **21st Century Skills** Individuele talentontwikkeling hoort bij de vaardigheden van de 21e eeuw. Jongeren worden opgeleid voor beroepen die nu nog onbekend zijn. Daarom wordt kennisconstructie belangrijker dan kennisoverdracht. De drie belangrijkste vaardigheidsdomeinen van 21st century skills zijn: Competenties voor leren en innovatie, Burgerschaps- en beroepscompetenties, Digitale geletterdheid.
- 4 - Brief van minister Bussemaker (OCW) aan de Tweede Kamer met een nadere uitwerking van de visie dat cultuur een onderdeel is van een brede maatschappelijke agenda en een weergave van de beleidsvoornemens. 2014
- 5 - <http://waarstaatjegemeente.nl>, deze site geeft inzicht in vitaliteit en veerkracht van de gemeente Wassenaar
- 6 - Kunst en cultuurbeleid Rijksoverheid, www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kunst-en-cultuur/inhoud/kunst-en-cultuurbeleid
- 7 - Cultuurbeleid gemeente Wassenaar; een analyse, Erik Akkermans, maart 2016
- 8 - Economische Visie 2016-2019 Wassenaar, 3.3, pag. 19

Bijlagen

- 1 Evaluatie We vragen het Erik
- 2 Enquête
- 3 Zienswijzen op ontwerp Cultuurnota 2017-2020 en overzicht van grotere aanpassing t.o.v. de ontwerpnota

Bijlage 1 Evaluatie We vragen het Erik

CULTUURBELEID GEMEENTE WASSENAAR

Een analyse

we vragen
Erik

Maart 2016

Verantwoording	26
1 Beleidsvisie, doelstellingen en gewenste output en outcome cultuurbeleid Wassenaar	27
2 Feitelijke beschrijving cultuurbeleid Gemeente Wassenaar	29
de cultuurbegroting.....	29
toelichting	30
3 Oogmerken en realisatie	33
4 Kwantitatieve informatie	36
a. Exposities <u>De Paauw</u>	36
b. Andere activiteiten in De Paauw, waaronder concerten.....	36
c. Collectie Beeldende Kunst.....	36
d. Cultuureducatie	36
e. (amateur)kunst.....	37
f. Muziekonderwijs door Bplus C	40
g. Warenar	40
h. Bibliotheek	40
5. Evaluatie van beleid	42
Gemeentelijke cultuurbeleid	42
Financiële aspecten	42
Prestaties	42
Cultuureducatie.....	43
Doelstellingen en doelgroepen.....	43
6. Samenvatting en conclusies	45
 Informatie over de opsteller van deze evaluatie	46

Verantwoording

In opdracht van de Gemeente Wassenaar en naar aanleiding van een verzoek van de Gemeenteraad, hebben wij een evaluatie opgesteld van het cultuurbeleid van Wassenaar. Dit met het oog op een nieuw op te stellen nota cultuurbeleid.

De evaluatie moest in korte tijd tot stand komen. Tijd noch budget noch het kader van de opdracht lieten ruimte voor grondig onderzoek, enquêtes of benchmarks. Daarom hebben wij ons geconcentreerd op een analyse van de beleidsmaatregelen die Wassenaar nu kent, op hun werking in de praktijk en handvatten voor evaluatie. Dit op basis van alle beschikbare documentatie en daarnaast interviews met de portefeuillehouder en de ambtelijk medewerker.

Het verzoek van de Raad tot evaluatie riep nog wat vragen op. Vandaar ons voorstel tot een gesprek met commissieleden om in dat overleg een beter beeld te krijgen van de verwachtingen. Dit gesprek heeft niet kunnen plaats vinden. We hebben daarom de focus gezocht in de vraag: *welke bouwstenen kunnen we in het huidige beleid vinden voor toekomstig cultuurbeleid?*

De beleidsdocumenten die de basis vormden voor het huidige cultuurbeleid zijn tamelijk gedateerd. De relatie tussen wat er nu in Wassenaar gebeurt en de beleidsvoornemens zoals destijds opgeschreven is niet een-op-een. Er is geen tussentijdse update geweest. We hebben de notities van toen, als enige beschikbare beleidsdocumenten, wel als vertrekpunt genomen voor de analyse van het beleid.

Hoewel er op papier het een en ander beter kan – met name in meetbare doelstellingen en inzicht – gebeurt er intussen wél veel in cultureel Wassenaar, mede dankzij gemeentelijk beleid. En dat is natuurlijk beter dan andersom: veel op papier, weinig in de praktijk.

Hopelijk draagt deze beknopte evaluatie bij aan een goed debat over gemeentelijk cultuurbeleid en aan de totstandkoming van een nieuwe cultuurnota.

1 Beleidsvisie, doelstellingen en gewenste output en outcome cultuurbeleid Wassenaar

a) Het cultuurbeleid van de Gemeente Wassenaar is gebaseerd op de cultuurnota 2009 ('Notitie Horizonverbreding Kunst en Cultuur, 2009'), het Collegevoorstel Marsroute projecten kunst en cultuur 2009-2012, alsmede de programmabegrotingen in de afgelopen jaren.

b) De Notitie Horizonverbreding zette het gemeentelijk cultuurbeleid af tegen het rijks cultuurbeleid en provinciaal beleid van de Provincie Zuid-Holland dat onder meer een regionaal samenwerkingsprogramma cultuurbeleid behelsde. Het gemeentelijk cultuurbeleid is bovendien gerelateerd aan ander lokaal beleid, in het bijzonder:

- structuurvisie Wassenaar 2001-2015
- Wet Maatschappelijke Ondersteuning
- vrijwilligersbeleid
- monumenten- en archeologiebeleid

c) De insteek van de Notitie Horizonverbreding is dat het kunst- en cultuurbeleid van Wassenaar aansluit bij:

- 'het rijke en bruisende culturele veld';
- de unieke cultuurhistorische context;
- de groene omgeving;
- de samenwerking met omliggende gemeenten.

d) Aangezien voor veel inwoners het aanbod van Den Haag, Leiden en Amsterdam goed bereikbaar is, ligt het accent volgens de cultuurnota 2009 in het lokale cultuurbeleid op specifieke doelgroepen die minder gemakkelijk naar cultuuraanbod elders reizen: ouderen én jongeren.

e) Als algemene doelstellingen van cultuurbeleid worden omschreven:

- gunstige voorwaarden creëren voor het scheppen, behouden en in stand houden van cultuur;
- bevorderen van actieve en passieve deelname;
- het stimuleren van lokale initiatieven.

f) Deze doelstellingen zijn in de Notitie aangevuld met de volgende uitgangspunten:

- streven naar verscheidenheid;
- stimuleren van nieuwe en vernieuwende initiatieven;
- bevorderen van onderlinge samenwerking;
- steunen van incidentele activiteiten die dynamiek kunnen brengen;
- streven naar effectief en efficiënt gebruik van accommodaties.

g) de Notitie omschrijft de volgende beleidsonderdelen:

- amateurkunst;
- cultuureducatie;
- professionele podiumkunsten;
- beeldende kunst en (kunst) projecten;
- overige culturele voorzieningen (bibliotheek, centrum voor de kunsten BplusC, Warenar)

h) De programmabegroting 2016 vermeldt dat de gemeente grote waarde hecht aan culturele uitingen en activiteiten in de gemeente én aan het in stand houden en bevorderen van een zo divers

mogelijk cultuuraanbod. Subsidieverstrekking is er op gericht het culturele leven in Wassenaar te stimuleren. Beoogde maatschappelijke effecten zijn:

- het rijke culturele leven in de gemeente behouden en versterken;
- aansluiten bij een sterke profilering van Wassenaar;
- aansluiten bij de lokale initiatieven.

i) De programmabegroting noemt de volgende doelstellingen van Wassenaars cultuurbeleid:

- mensen inspireren
- bijdragen aan een hoogwaardig leefklimaat in Wassenaar;
- dicht bij huis een goed kunst en cultuuraanbod stimuleren;
- lokale kunst en cultuur stimuleren;
- een divers aanbod voor bezoekers en bewoners van Wassenaar

j) De programmabegroting stelt specifiek voor de bibliotheek aanvullende middelen (€ 35.000,=) beschikbaar onder meer met het oog op:

- inspelen op maatschappelijke veranderingen (sociaal domein)
- bijdragen aan een samenhangende website voor cultuur en toerisme.

k) Het raadsvoorstel 'Marsroute projecten kunst en cultuur 2009-2012' schetst als beoogd effect:

- het realiseren van een aantal projecten ter bevordering van de Kunst en Cultuur in Wassenaar

l) De 'missie' voor de gemeentelijke kunstcollectie luidt:

- de gemeente Wassenaar beheert een kunstcollectie die geïnspireerd is op en ontstaan is rondom het lommerrijke dorp Wassenaar. De gemeente wil met deze collectie het publiek inspireren en belangstelling opwekken voor verschillende (beeldende) kunstuitingen.

m) Voor het cultuureducatiebeleid geldt als doel:

kinderen culturele bagage mee te geven die hen ontwikkelt tot zelfstandige mensen met:

- een open en ruime blik;
- waardering en respect voor eigen en andermans cultuur;
- eigenwaarde

2 Feitelijke beschrijving cultuurbeleid Gemeente Wassenaar

de cultuurbegroting

(gebaseerd op uitgaven 2015, waar nodig gecorrigeerd op basis van de Programmabegroting 2016, gecorrigeerd voor incidentele lasten of baten en exclusief eventuele kapitaallasten.

Lasten exclusief Erfgoed. Afgeronde bedragen)

	onderwerp	Onderdeel	bedrag	
a	Exposities De Paauw	Suppoosten	4.500	
		Kosten exposities	7.000	*)
		Verzekeringen	3.000	
		'Onder de Hemel' (beeld op gazon)	15.000	
		subtotaal	29.000	
b	Evenementen De Paauw	Concertkosten	11.800	
c	Collectie beeldende kunst	Reparatie & onderhoud	8.000	
		Vereniging Bedrijfscollecties	910	
		Aankoop	2.000	
		Subtotaal	11.000	
d	Cultuureducatie	Activiteiten cultuureducatie	10.000	
		Talentum schoolarrangementen	115.800	
e	Subsidies Amateurkunst	Div verenigingen **)	34.000	
		Subtotaal a t/m e		95.800
f	muziekschool	Subsidie		150.000
g	Warenar	Exploitatiesubsidie		70.000
h	bibliotheek	***)		572.100
	Totaal			888.100

*) transport 1.384; vergunning 897; diverse onkosten 4.513

**) maakt onderdeel uit van een bredere post subsidies (zie programmabegroting); hoogte van toekenningen voor kunstorganisaties kan jaarlijks fluctueren.

***) bruto bedrag; voor netto uitgaven zie bij toelichting bibliotheek

toelichting

Evenementen in De Paauw

De Gemeente Wassenaar zet zijn raadhuis - het classicistisch landhuis en bijhorend landgoed, ooit toebehorend aan Prins Frederik van Oranje-Nassau - in voor laagdrempelige culturele evenementen voor de Wassenaarse bevolking.

Hiertoe behoren tentoonstellingen, concerten en lezingen.

Ad a. Tentoonstellingen staan waar mogelijk in het teken van Wassenaarse kunstenaars of de Wassenaarse geschiedenis. Veelal wordt samenwerking gezocht met professionele instellingen in de regio, zoals Pulchri Studio, Art the Hague, Louwman Museum of Meermann. Ook met private verzamelaars in de gemeente of regio vindt samenwerking plaats. In het kader van samenwerking met Museum Beelden aan Zee is er het jaarlijks te plaatsen opvallende kunstwerk op het grasveld voor het raadhuis, in connectie met de grote beeldtentoonstelling op het Lange Voorhout ('Georganiseerd vanuit Stichting Onder de Hemel'). Daarnaast werkt de gemeente bij het organiseren van tentoonstellingen samen met lokale instellingen zoals de bibliotheek. Kosten van suppoosten hangen samen met de weekendopenstellingen van De Paauw.

Het streven is om de Wassenaarse bevolking steeds goed op de hoogte te houden van de beeldende kunst activiteiten, bijvoorbeeld via de culturele infosite: Cultuur Informatiepunt Voorschoten-Wassenaar (CIPVW).

Ad b. De concerten en andere evenementen in De Paauw zijn toegankelijk voor een breed publiek. Ze worden ook onder een breed publiek aangekondigd. De Gemeente draagt een kleine € 12.000 bij. Hier wordt samenwerking gezocht met talentum, plaatselijke professionele uitvoerders en bijv. kasteel Duivenvoorde in Voorschoten.

Kunstcollectie

Ad c. De Gemeente Wassenaar beschikt over een collectie van werken die in de loop van de jaren van Wassenaarse kunstenaars zijn aangekocht. Daarnaast kocht de Gemeente in 2010 werken van de Nieuwe Haagse School aan, mede op basis van een grote donatie van private personen. (Gemeente Wassenaar € 50.000; privé bijdragen € 150.000) Er is een groot aantal beelden in de openbare ruimte die bijdragen aan de ruimtelijke beleving van Wassenaar als woon- en werklocatie. De collectie is voor bezoekers van De Paauw toegankelijk. Werken van de Nieuwe Haagse School worden ook wel in bruikleen gegeven aan relevante musea die daar om vragen, waardoor een breder gebruik van het werk mogelijk wordt.

Ook de groep beelden en ornamenten behorende bij landgoed De Paauw maken deel uit van de collectie.

Aandachtspunt is dat in de begroting geen vast bedrag is opgenomen voor onderhoud en restauratie. Bijvoorbeeld de beelden en ornamenten van het landgoed zijn aan restauratie toe. Tegenover de 'lusten' van een eigen gemeentelijke collectie staan dergelijke min of meer vaste lasten.

cultuureducatie

Ad d. In 2013 is door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het landelijk programma Cultuureducatie met kwaliteit gestart. In het kader van de deelregeling cultuureducatie met kwaliteit is de cultuureducatiegroep (voorheen museumgroep Leiden) penvoerder/trekker voor de regio Holland Rijnland + Wassenaar. Onder het motto 'Leren van gisteren en vandaag voor de cultuureducatie van morgen' wordt door de cultuureducatiegroep een programma uitgevoerd om de kwaliteit van het primair onderwijs in de regio te verbeteren. Dit doet de cultuureducatiegroep in samenwerking met BplusC en Kunstgebouw.

In 2013 en 2014 is daartoe een Referentiekader Cultuureducatie ontwikkeld en een scholingsprogramma Cultuureducatie. In 2015 en 2016 vindt de uitvoering en implementatie daarvan plaats. De scholen en culturele instellingen uit de voorhoede zijn actief betrokken bij de te realiseren ontwikkelingen. Het klankbord (waaronder de St. Jan Baptistschool, de Bloemcampschool en de St. Jozefschool) reflecteert op voorstellen uit de voorhoede en het peleton bestaat uit de overige scholen. Zij passen de ontwikkelde activiteiten gaandeweg in hun onderwijsprogramma in. De cultuureducatiegroep biedt cultuureducatie aan in een doorlopende leerlijn. Een leerlijn beschrijft de volgorde waarin de lesstof over alle leerjaren is verdeeld. Daarmee krijgt het primair onderwijs de gelegenheid om gebruik te maken van ondersteuning bij het inrichten van cultuureducatie die past bij de visie en mogelijkheden van de school en haar culturele omgeving. In 2015 en 2016 vindt de uitvoering en implementatie daarvan plaats. De matchingsbijdrage van de gemeente Wassenaar bedraagt € 10.000,- per jaar.

Daarnaast lopen er brede schoolarrangementen via de School Advies Dienst. Dit is een matchingsregeling van het Rijk voor het stimuleren van sport en cultuur op scholen. Zogenoemde combinatiefunctionarissen dragen bij aan de samenwerking tussen scholen en organisaties op het gebied van sport en cultuur. Doel van de regeling is om het sportieve en culturele aanbod op scholen voor primair en voortgezet onderwijs te bevorderen. Bijdrage aan de School Advies Dienst is 193.000 waarvan 40 procent voor rekening van het rijk komt. Wassenaar draagt dus € 115.800,- bij (niet uit de cultuurbegroting).

subsidies (amateur)kunst

Ad e. De Gemeente Wassenaar kent (stimulerings) subsidies toe aan verenigingen voor amateurkunst en vrijwilligersinitiatieven rond professionele kunst, in het bijzonder op het gebied van de muziek, daarnaast ook beeldende kunst en geschiedbeoefening. In beperkte mate ook op het gebied van toneel en dans. In 2009 is voor deze subsidiepost € 66.200 op de begroting gezet; jaarlijks te indexeren. Inmiddels maken de kunstsubsidies onderdeel uit van een grotere post.

In 2015 zag het overzicht van gesubsidieerde verenigingen er als volgt uit:

educatie	Stichting Noenki (kunst en jeugd)	683
	Stichting Archipel (kunsteducatie)	855
historie	Historisch Centrum Wassenaar	750
	Historische Vereniging Oud Wassenaar	2.330
muziek	Jazz Societeit Wassenaar	500
	Wassenaars Kamerkoor	975
	Accordeonvereniging DVS	1.250
	Plein Musique	1.500
	Van Wassenaar Orkest	1.600
	Int Chamber Music Festival	1.875
	Wassenaar Vocaliter	4.758
	Muziekvereniging Excelsior	5.000
theater	Stichting The English Theatre	2.500
	Toneelvereniging Mimicri	5.000
overig	Smaakvol Wassenaar	4.000
	totaal	33.576

Daarnaast is een College-budget ad € 50.000 waaruit ook subsidies aan kunst- en cultuur kunnen worden verstrekt. In 2015 was dit als volgt:

Kunst en cultuur:

project "Samenspeel Orkest"	€ 1.000
Wilt u even voor mij buigen?	€ 2.500
De Dag van het Paard	€ 2.500
Crowd-fundingactie voor verwerving van schilderij	€ 1.000
Aanbrengen en onderhouden van gedichten in de Openb.r.	€ 2.500
Kunst- en educatieproject: (stro)Balenkunst in de Wei	€ 1.000
Activiteiten in de molen tijdens Open Monumentendag '15	€ 500
project Dichter bij het schilderij	€ 1.000
Totaal	€ 12.000

Muziekschool

Ad f. BplusC ontvangt jaarlijks een subsidie voor muziekonderwijs in Wassenaar. De subsidiering vindt plaats op basis van het beleidsuitgangspunt dat er bevordering van culturele vorming van de jeugd muziklessen binnen de gemeentegrenzen worden aangeboden. In 2015 ontving BplusC een subsidie van € 146.700 ten behoeve van muziklessen voor Wassenaarse leerlingen. Hiervoor worden drie producten geleverd: te weten : algemene muzikeducatie, muzikeducatie voor jeugd en muzikeducatie volwassenen.

Warenar

Ad g. Op basis van door de gemeente verstrekte informatie de volgende toelichting.

Op 25 augustus 2011 is er een exploitatieovereenkomst Warenar ondertekend waarin de verhoudingen tussen de gemeente, de WBS en de Stichting ten aanzien van de ingebruikgeving, het tijdelijk beheer en de tijdelijke exploitatie van Warenar zijn vastgelegd. De overeenkomst is aangegaan voor de periode van 1 juli 2011 t/m 1 juli 2013. Deze is stilzwijgend verlengd. Op basis van de overeenkomst werd tot en met 2013 aan de stichting een exploitatiesubsidie verstrekt van € 41.000 per jaar voor de organisatie en invulling van de theaterprogrammering en voorstellingen. Op 6 december 2013 verzocht het bestuur van de Stichting Beheer Warenar om een verhoging van de structureel € 60.000 per jaar.. Op 23 september 2014 heeft de stichting in een presentatie aan burgemeester en wethouder accommodatiebeleid haar missie en visie op de Warenar uiteengezet en de claim onderbouwd. In 2015 besloot de gemeenteraad € 70.000 te besteden ten behoeve van het theaterprogramma Warenar. Hierin zit een bedrag van € 10.000,= voor onderhoud interieur.

bibliotheek

Ad h. De bibliotheek Voorschoten-Wassenaar ontvangt een structurele subsidie van de gemeente Wassenaar. De subsidie is teruggebracht van € 684.000 in 2012 naar € 572.104 in 2015. Een structurele verhoging t.o.v. het subsidiebedrag 2015 met € 35.000 is in de begroting 2016 opgenomen om het niveau van de dienstverlening en de openingstijden te kunnen handhaven. En om mogelijk een bijdrage te doen aan een samenhangende website voor cultuur en toerisme. De subsidie bestaat, als gemeld, uit een bedrag van € 572.104.

Hier komen kapitaallasten ad 112.700, een verrekening met werkorganisatie Duivenvoorde ad € 14.985 en overige verrekeningen ad € 23.260 bij. Tegenover het totale bedrag van € 723.049 staat een huuropbrengst van € 203.307, inclusief BTW. Gemeente en Bibliotheek zijn in overleg over aanpassing van de doorberekende huur.

3 Oogmerken en realisatie

<i>De insteek van de Notitie Horizonverbreding is dat het kunst- en cultuurbeleid van Wassenaar aansluit bij:</i>		realisatie
<i>‘het rijke en bruisende culturele veld’;</i>	Gemeentelijk cultuurbeleid sluit aan bij initiatieven (amateur) verenigingen. Of het aansluit bij ‘rijke en bruisende culturele veld’ laat zich niet objectief vaststellen.	
<i>de unieke cultuurhistorische context;</i>	Beleid ondersteunt lokale geschiedbeoefening en maakt met de expositie van beeldende kunst gebruik van de cultuurhistorische omgeving	
<i>de groene omgeving;</i>	Er zijn evenementen in de open lucht. Beeldende kunst exposities accentueren de groene omgeving.	
<i>samenwerking met omliggende gemeenten.</i>	Daar waar mogelijk proberen de gemeente Wassenaar en Voorschoten samen te werken op het gebied van cultuurbeleid. Bij de deelname aan de matchingsregeling cultuureducatie met kwaliteit heeft Wassenaar meegedaan met Holland Rijnland gemeenten. Rond beeldende kunst vindt samenwerking plaats, met name met instellingen in Den Haag.	
<i>Als algemene doelstellingen van cultuurbeleid omschrijft de Notitie:</i>		
<i>gunstige voorwaarden creëren voor het scheppen, behouden en in stand houden van cultuur;</i>	Algemene doelstelling leent zich niet gemakkelijk voor een exacte evaluatie. Het creëren van gunstige voorwaarden vertaalt zich in voorzieningen (bibliotheek, BplusC, Warenar., kunsteducatie), in subsidies amateurkunst en het stimuleren cq aanbieden van evenementen	
<i>- bevorderen van actieve en passieve deelname</i>	Actieve deelname via amateursubsidies; Passieve deelname door faciliteren podia en evenementen	
<i>- het stimuleren van lokale initiatieven</i>	Subsidies festivals, evenementen, verenigingen	
<i>Uitgangspunten Notitie 2009:</i>		
<i>- streven naar verscheidenheid;</i>	Eerder impliciete dan expliciete uitkomst van beleid	

<i>stimuleren van nieuwe en vernieuwende initiatieven;</i>	Beperkt aantal voorbeelden, zoals het festival Smaakvol, het ICMF , STET en waar mogelijk medewerking aan nieuw privaat museum
<i>bevorderen van onderlinge samenwerking;</i>	Geen expliciete uitwerking te beschrijven
<i>steunen van incidentele activiteiten die dynamiek kunnen brengen;</i>	Zie 'stimuleren nieuwe en vernieuwende initiatieven'
<i>streven naar effectief en efficiënt gebruik van accommodaties.</i>	Exploitatiesubsidie Warenar nog niet gerealiseerd. De bezetting van de Warenar is mager maar de voorstellingen worden goed bezocht.; intensief gebruik De Paauw
<i>Uit de Programmabegroting 2016; beoogde maatschappelijke effecten</i>	
<i>het rijke culturele leven in de gemeente behouden en versterken;</i>	Deze doelstelling is moeilijk objectief naar realisatie te beoordelen, mede doordat de definitie van "rijke, culturele leven" niet gegeven is.
<i>aansluiten bij een sterke profilering van Wassenaar;</i>	Ongetwijfeld dragen de exposities, de collectie en sommige evenementen bij aan het imago van Wassenaar. Voor beoordeling van het effect is dan wel geboden duidelijk te hebben welk profiel van Wassenaar met name moet worden getoond. Dat er actief cultuurbeleid wordt gevoerd kan op zichzelf bijdragen aan het profiel 'goed wonen in een groene omgeving'.
<i>- aansluiten bij de lokale initiatieven.</i>	Bestaande subsidiebudget biedt daar mogelijkheden toe.
<i>Uit de Programmabegroting 2016; doelstellingen:</i>	
<i>mensen inspireren</i>	Een te algemene doelstelling om objectief te kunnen beoordelen
<i>bijdragen aan een hoogwaardig leefklimaat in Wassenaar;</i>	Eveneens erg algemeen. Zie hierboven over woonklimaat
<i>dicht bij huis een goed kunst en cultuuraanbod stimuleren;</i>	Gebeurt door aanbod van beeldende kunst, podiumkunsten, amateurkunst, geschiedbeoefening, cultuureducatie. Wat 'een goed kunst- en cultuuraanbod' is laat zich niet objectief vaststellen, hooguit relateren aan bijvoorbeeld het 'VNG-ringenmodel'(toelichting in hoofdstuk 5) Voorbeelden van dit aanbod zijn de voorstellingen in de Warenar en van de Jazz sociëteit.

lokale kunst en cultuur stimuleren;	Hierboven reeds besproken
een divers aanbod voor bezoekers en bewoners van Wassenaar	Er is uiteenlopend aanbod voor bewoners; er zijn diverse evenementen voor bezoekers. Of dit door bewoners als voldoende divers wordt beoordeeld valt niet vast te stellen.
<i>Specifiek voor de aanvullende middelen voor de bibliotheek stelt de Programmabegroting:</i>	
<i>inspelen op maatschappelijke veranderingen (sociaal domein)</i>	De bibliotheekvernieuwing stimuleert bibliotheken hun rol in onder meer het sociaal domein te versterken; dat geldt ook de lokale bibliotheek.
<i>bijdragen aan een samenhangende website voor cultuur en toerisme.</i>	De site www.cipvw.nl
<i>De Marsroute (beeldende) kunst:</i>	
<i>het realiseren van een aantal projecten ter bevordering van de Kunst en Cultuur in Wassenaar</i>	Dit is vertaald in de aanschaf van beeldende kunst, vergroten van de collectie en organiseren van tentoonstellingen
<i>De missie voor de Gemeentelijke kunstcollectie:</i>	
<i>de gemeente Wassenaar beheert een kunstcollectie die geïnspireerd is op en ontstaan is rondom het lommerrijke dorp Wassenaar. De gemeente wil met deze collectie het publiek inspireren en belangstelling opwekken voor verschillende (beeldende) kunstuitingen.</i>	De doelstelling 'publiek inspireren en belangstelling wekken' wordt in de praktijk nagestreefd. Criteria voor beoordeling hiervan ontbreken. Er is enig inzicht in bezoekersaantallen.
<i>Doelstelling van cultuureducatie:</i>	
kinderen culturele bagage mee te geven die hen ontwikkelt tot zelfstandige mensen met: - een open en ruime blik; - Waardering en respect voor eigen en andermans cultuur - Eigenwaarde	De doelstelling geeft richting aan het aanbod aan cultuureducatie. De meting van beoogde effecten is uiteraard niet eenvoudig. Eind 2016 vindt er door de cultuureducatiegroep een evaluatie plaats. . Eind 2016 loopt de matchingsregeling af. In april wordt de publicatie van de nieuwe regeling verwacht voor de periode 2017-2020. Zie ook de informatie over Talentum

4 Kwantitatieve informatie

a. Exposities De Paauw

Het aantal bezoekers van tentoonstellingen in De Paauw laat zich niet zo gemakkelijk bepalen. Deels doordat de toegang tijdens openingstijden van het raadhuis vrij is en bezoekers van tentoonstellingen dan niet specifiek worden geregistreerd. Ook klassikaal bezoek in het kader van cultuureducatie komt hierdoor nauwelijks in beeld.

Vanaf september 2015 tot eind februari 2016 zijn wel de weekendbezoekers geturfd. Dat aantal kwam op 900. (Dat is zonder Talentum workshops of bezoekers door andere evenementen in de Paauw.)

Tijdens de tentoonstellingen zijn er incidenteel lezingen of filmvertoningen, altijd heel goed bezocht. Deze zijn apart van de Paauwlezingen. In het afgelopen jaar waren er drie van dergelijke evenementen met steeds een goed gevulde zaal met 80 tot 100 bezoekers per keer, dus een kleine 300 op jaarbasis.

b. Andere activiteiten in De Paauw, waaronder concerten

De Paauw wordt ingezet als centrum voor culturele activiteiten.

Er worden gemiddeld 7 concerten per jaar aangeboden, Bij een zaalcapaciteit van 80 en een gemiddelde bezetting van 70 bezoekers bedraagt de opkomst jaarlijks ongeveer 630.

Ruwweg geschat 1830 bezoekers bezoeken De Paauw voor culturele evenementen, waaronder de concerten. Kastelendag (600 bezoekers) en de Open Monumentendag (200) moeten daar nog bij worden opgeteld.

c. Collectie Beeldende Kunst

Naar aanleiding van de collectie zijn geen bezoekersaantallen te verstrekken. Sommige werken zijn uitgeleend voor tentoonstellingen elders. Andere zijn permanent te bezichtigen door bezoekers van De Paauw, het landgoed of andere openbare gebouwen.

d. Cultuureducatie

In 2015 zijn er in het kader van de deelregeling cultuureducatie met kwaliteit circa 1004 leerlingen bereikt. In 2014 waren dat er 788.

Talentum meldt de volgende gegevens:

Talentum biedt per blok verschillende activiteiten aan in het talentgebied Kunst & Cultuur. Er zijn terugkerende deelnemers, maar ook steeds weer nieuwe deelnemers die meedoen. De schatting is dat de helft uit terugkerende deelnemers bestaat en de helft uit nieuwe deelnemers. Er zijn tegen de 130 deelnemers, verdeeld over vier blokken.

Daarnaast draait er een jeugdredactie van ongeveer 10 deelnemers.

e. (amateur)kunst

Er is in cultureel Wassenaar een groot aantal verenigingen en organisaties actief, waarvan sommige incidenteel, andere op meer reguliere basis subsidie ontvangen.

Voor zover de gemeente bekend is dit het tableau de la troupe:

<u>Toneel</u>	STET Warenar Toneelvereniging Mimicri Toneelvereniging Keenom Theatermaker/Regisseur Ilse Vos
<u>Muziek</u>	Stichting Archipel Rolling Beatmachine D.V.S. ICMF St. Jazz Sociëteit Kerkconcerten The Greenville Seven Swing and Mainstream Muziekvereniging Excelsior Plein Musique B plus C Van Wassenaar Orkest Volkskerstzang Wassenaar Vocaliter Wassenaars Kamerkoor Stichting Wassenaarse Musical
<u>Beeldende kunst</u>	Kunstgroep Wassenaar Ars et Studium Atelier Adema Atelier Ellen Atelier the wave Otti Art Video Club Atelier Kunst & Knots
<u>Literatuur</u>	Bibliotheek Literaire Kring Stichting Poëzieroute Stichting Noenki
<u>Multi disciplinair</u>	Smaakvol Kunst in de Kamer
<u>Overig</u>	Eva Art Productions Talentum Maatschappij tot NUT

Van lang niet alle gesubsidieerde verenigingen of evenementen zijn cijfers over gerealiseerde bezoekersaantallen of lidmaatschappen bekend. Op ons verzoek is dit wel zoveel mogelijk bij de verenigingen opgevraagd, met als resultaat de volgende informatie, van zowel gesubsidieerde als niet-gesubsidieerde initiatieven:

Commissie Kerkconcerten Wassenaar

Deze Commissie organiseert jaarlijks in de Dorpskerk

- 5 orgelconcerten, gemiddeld 50 bezoekers, toegang vrij, totaal vrijwillige bijdragen gemiddeld 150 euro per concert;
- 7 cantatediensten, gemiddeld 90 bezoekers, toegang vrij, totaal vrijwillige bijdragen gemiddeld 250 euro per concert;
- 7 promenadeconcerten, gemiddeld 60 bezoekers, totaal vrijwillige bijdragen gemiddeld 200 euro.

De orgelconcerten worden gegeven door professionele landelijke organisten, de promenadeconcerten (op zaterdagmiddagen tijdens de zomermaanden) door musici uit de regio. De Cantatediensten worden verzorgd door het Haags Barokgezelschap. Behalve door de vrijwillige bijdragen van bezoekers worden de concerten mogelijk gemaakt door financiële steun van de Protestantse Gemeente Wassenaar en van sponsors.

De nieuwe Blauwe / Stichting Wassenaarse musical

10-70 deelnemende cursisten per jaar, kinderen, jongeren en jong volwassenen, volwassenen door elkaar. elke 2 jaar een voorstelling 450 -900 bezoekers. elke 2 jaar 2 doelgroepen ouderen/miva van 15-50 personen.

Maatschappij NUT Wassenaar

Nut Wassenaar biedt een gevarieerd aanbod aan excursies, voorstellingen, lezingen e.d. voor leden en introducees. Nut Wassenaar kan een gespecificeerd overzicht bieden van alle activiteiten in 2015 en aantallen deelnemers. In totaal ging het in 2015 om 50 activiteiten en totaal 750 deelnemers. Dit varieerde van 5 deelnemers aan georganiseerd bezoek aan de Koninklijke Schouwburg Den Haag tot ruim 30 deelnemers aan een cursus kunstgeschiedenis of ruim 30 deelnemers aan een excursie naar het Cobra Museum.

D.V.S.

De accordeonvereniging D.V.S.telt 16 spelende leden; 5 bestuursleden en 1 dirigent.

Jaarlijks geven der amateurmusici gemiddeld 6 concerten in verzorgingstehuizen en één jaarconcert in Warendor. Incidenteel komt daar nog een optreden voor derden bij b.v. de vrijwilligersmarkt. Bij het jaarconcert 2015 waren er 98 bezoekers.

Tijdens de concerten in de verzorgingstehuizen telde D.V.S gemiddeld 60 bezoekers.

Wassenaars kamerkoor

Het aantal koorleden ligt rond de 18 inclusief de dirigent. Per jaar geeft het koor gemiddeld twee avondvullende concerten, al dan niet op uitnodiging of in eigen beheer en risico. Het aantal bezoekers fluctueert, maar gemiddeld komen zo'n 150 bezoekers.

Daarnaast verzorgen het koor een kort optreden, meestal op uitnodiging; daar komen gemiddeld zo'n 50 mensen. Binnen het kader van stichting 1818 het Wassenaars kamerkoor korte programma's in gemiddeld 2,5 bejaarden-/verzorgingstehuizen waar gemiddeld 20 mensen naar komen luisteren.

DanSwing

Er zijn bij DanSwing danslessen te volgen in veel verschillende dansstijlen, voor verschillende leeftijden en niveaus.

Deze lessen worden wekelijks aangeboden van maandag t/m vrijdag en verzorgd door verschillende docenten.

DanSwing heeft op dit moment ongeveer 250 leden die lessen volgen. Deze zijn allen ingeschreven bij DanSwing. Hiervan volgen ongeveer 75 leden meerdere lessen in de week.

- 150 leden zijn basisschool leeftijd of jonger (3 jaar).
- 50 leden zijn middelbare school leeftijd (t/m 18 jaar).
- De overige 50 leden zijn volwassenen/volgen volwassen lessen.

Kunstgroep Wassenaar

De Kunstgroep Wassenaar geeft de volgende informatie:

- **85** leden kunstenaars
- **10** vrijwilligers betrokken bij organisatie
- **35** kunstminnende leden
- 9 exposities/jaar met gemiddeld 3 kunstenaars geeft **25** exposanten/jaar
- 1x ledententoonstelling met **35** exposanten
- per expositie (10 x, duur 4 weken) : gemiddeld 100 bezoekers, dus in totaal zo'n **1000** bezoekers/jaar
- de expo uitnodiging e-maillijst telt **600** adressen

Brandweermuseum

Het aantal bezoekers van het Brandweermuseum in 2015 bedroeg 2952.

Buurtvereniging Kerkehout

Dansstudio Kerkehout: Het betreft hier een Jazz Ballet groep, gerund door ca.7 personen met ca. 110 leerlingen. De groep bestaat uit met name kinderen in verschillende leeftijdsgroepen die wekelijks trainen.

Er is jaarlijks een voorstelling (2 op 1 dag)

In de zaal kunnen ca. 220 personen en beide voorstellingen zijn uitverkocht

Daarnaast is er een toneelgroep bestaande uit 7 personen. De groep is recent, na jaren van stilte, weer nieuw leven in geblazen,

Muziekvereniging Excelsior

Muziekvereniging Excelsior bestaat uit ongeveer 55 muzikanten. Er zijn jaarlijks zo'n 8 à 10 concerten of muzikale evenementen met naar inschatting van het bestuur de volgende bezoekersaantallen:

- Nieuwjaarsconcert 350 bezoekers
- Concert met kinderen Amerikaanse school 250 bezoekers
- Koningsdag Dorpsplein 300 bezoekers
- Dodenherdenking 250 bezoekers
- Prinsesseconcert 250 bezoekers
- Havenconcert 150 bezoekers
- Muzikale opluistering Hoogvliegers, Plein Musique, smaakvol Wassenaar of ander evenement variërend tussen 200 en 500 bezoekers.
- St. Nicolaas intocht met zwarte Pietenkapel. (veel belangstelling)
- Kerstsamenzang Dorpskerk 300 bezoekers

f. muziekonderwijs door Bplus C

Er zijn in Wassenaar bij 'BplusC' 10 muziekdocenten werkzaam en zij verzorgen tenminste 1x per jaar een voorspeelavond met hun leerlingen. 1x per jaar verzorgt BplusC een grote leerlingen uitvoering in de Warenar. Daarnaast organiseert BplusC regelmatig tentoonstellingen en evenementen bv een beeldend kunst expositie zoals deze op dit moment plaatsvindt in de Warenar. In 2015 bedroeg het aantal leerlingen en cursisten 261.

g. Warenar

In Warenar hebben activiteiten plaats van onder meer de muziekschool en Nut Wassenaar. In het eerste volledige jaar dat het bestuur van de stichting beheer Warenar de taken van de gemeente toevertrouwd heeft gekregen, lijkt de weg terug naar een actief centrum weer ingezet.

Onderstaand overzicht geeft een, nog niet volledig, beeld van uitgevoerde activiteiten.

Activiteit	aantal	gemiddeld bezoekersaantal	totaal
ballet	40	40	1.600
bridgeclub dinsdag	38	60	2.280
bridgeclub woensdag	32	50	1.600
condoleances	17	100	1.700
cultureel programma			
theater	21	135	2.835
muziekles	40	10	400
recepties	13	120	1.560
vergaderingen/cursus	47	20	940
verhuur theater	31	175	5.425
weight watchers	40	15	600
totaal bezoekers			18.940

h. Bibliotheek

Op basis van door de bibliotheek verstrekte informatie valt het volgende beeld te geven:

1. Uitlenen media en raadplegen collectie
De jaarlijkse openstelling bedroeg in Wassenaar 44 uur per week.
Aantal bezoekers (bron: nedap poortjes) Voorschoten en Wassenaar: 263.000.
Aantal uitleningen voor beide vestigingen samen inclusief verlengingen: 367.000.
2. Inlichtingenwerk

De bibliotheek meldt dat steeds meer gebruik wordt gemaakt van de leeszaal / het leeseiland en internet. Dit was ook in 2016 het geval. Het vervangen van de pc's blijkt een belangrijke voorwaarde voor de continuïteit. Dit heeft tevens gevolgen voor de toename van vragen aan de informatiebalies en het gebruik van internet (eigen apparatuur met gebruik van Wifi of computers in de vestigingen). Ook jongeren weten de weg naar de bibliotheek voor een wat langer verblijf steeds beter te vinden.

3. *Leesbevordering - educatieve en culturele activiteiten*

In de verslagperiode zijn 101 activiteiten met een toegangsprijs aangeboden en georganiseerd. Deze activiteiten zijn door 2.486 personen bezocht. Daarnaast worden er verschillende activiteiten gratis aangeboden zoals o.a. voorlezen, diverse spreekuren, Boek-o-matic, mamacafé, antiquariaat, HIP, benefietmiddag en lunchconcerten.

4. *Klassenbezoeken en leskisten*

In totaal brachten 129 groepen (totaal ca. 3.580 leerlingen) een bezoek aan de Bibliotheek. Aan basisscholen werden dit jaar 99 leskisten uitgeleend. Deze kisten bevatten materiaal rond een bepaald thema of (prenten)boek. Verder kwamen 48 groepen van basisscholen elk zes maal naar de bibliotheek om klassikaal boeken te ruilen. Aan peutergroepen werden 7 leskisten uitgeleend. 14 peutergroepen kwamen regelmatig boeken lenen voor gebruik in de groep. Er volgen nog meer cijfers.

5. *Filmvoorstellingen*

Filmhuis Wassenaar heeft circa 475 filmvoorstellingen verzorgd die bezocht werden door 15.500 bezoekers. Daarnaast kwamen 1.750 bezoekers voor de Filmclub op de donderdagmiddag. De kosten voor rechten filmhuur, personeel, PR en filmzaal konden gedekt worden met de opbrengsten.

p.m. *Voor alle filmaangelegenheden is geen gemeentelijke subsidie verleend.*

De bibliotheek is overigens ook nog de permanente tentoonstellingsruimte voor de historische verenigingen van Wassenaar.

Leden Bibliotheek:

	Voorschoten 2014	Wassenaar 2014	Totaal 2014	Voorschoten 2015	Wassenaar 2015	Totaal 2015
00 t/m 12 jaar	2121	1629	3750	2133	1617	3750
13 t/m 17 jaar	871	917	1788	863	878	1741
18 t/m 64 jaar	1749	2048	3797	1630	1857	3487
65+	1151	1695	2846	1150	1639	2789
Diversen	150	95	245	149	95	244
Totaal	6042	6384	12426	5925	6086	12011

Conform de landelijke trend neemt het aantal leden van de bibliotheek enigszins af. Daar staat tegenover dat bibliotheken meer en meer diensten verlenen (denk bijvoorbeeld aan de recente afspraak met de Belastingdienst over informatievoorziening door bibliotheken) die niet rechteerks meer samenhangen met het lidmaatschap van de bibliotheek.

5. Evaluatie van beleid

Gemeentelijke cultuurbeleid

De Gemeente Wassenaar voert cultuurbeleid met als speerpunten: beeldende kunst, cultuureducatie, bibliotheekwerk en lokale historie. Er zijn (bescheiden) locaties voor podiumkunst, bibliotheek en muziekschool. De bijzondere locatie waarover de Gemeente Wassenaar zelf beschikt, het raadhuis, wordt volop ingezet als cultureel centrum. Qua voorzieningen is Wassenaars cultuurbeleid, gezien het beperkte inwonersaantal, in lijn met het zogenoemde Ringenmodel dat vanuit de VNG is ontwikkeld (model Cor Wijn). Dit model geeft per gemeentegrootte een soort van norm aan van welke culturele voorzieningen er mogen worden verwacht. Mede gezien de ligging ten opzichte van Den Haag, Leiden en Amsterdam zijn eigen (grootschaliger) voorzieningen als een schouwburg niet zo logisch. Overigens gaat dit standpunt over regiovoorzieningen uit van een zekere mobiliteit van de inwoners. Het ligt voor de hand de lokale voorzieningen vooral toe te spitsen op minder mobiele inwoners: de jeugd en ouderen. Of deze categorieën voldoende aan hun culturele trekken komen valt niet zonder meer vast te stellen en zou nader onderzocht kunnen worden, bijvoorbeeld door inwoners-enquêtes.

Financiële aspecten

De directe uitgaven voor kunst- en cultuur bedragen ca. € 880.000,=. De jaarrekening 2015 sluit op € 1.141.000. Hierin zijn kapitaalslasten, diverse incidentele posten, uitgaven voor erfgoed en verrekeningen voor personeel ook opgenomen.

Een CBS-staat 'Cultuuruitgaven gemeenten 2013' laat zien dat gemeenten met een omvang van Wassenaar gemiddeld €50 a €60 euro per inwoner uitgeven. (Waarbij bedacht mag worden dat de gemeentelijke uitgaven voor cultuur de laatste paar jaar gemiddeld dalen). Volgens die berekening zou de norm (2013) voor Wassenaar dan tussen de € 1.288.000 en € 1.545.600 liggen. De uitgaven voor cultuur liggen in Wassenaar dus zeker niet boven het gemiddelde.

Er is momenteel feitelijk geen integrale cultuurbegroting. We hebben in deze evaluatie – niet zonder moeite – een cultuurbegroting geconstrueerd. Dit hangt er mee samen dat sommige subsidies onder andere gemeentelijke programma-onderdelen vallen. Voor een goede monitor van het gemeentelijke cultuurbeleid verdient het aanbeveling toch ook een integrale cultuurbegroting achter de hand te hebben, bij voorkeur ook met inbegrip van erfgoed en geschiedenis.

Een speciaal aandachtspunt vormt de collectie. Die is een 'lust', maar uiteraard ook een last, want met name de beelden vragen om onderhoud. Het lijkt verstandiger hier een structurele begrotingspost voor op te nemen op basis van een meerjaren onderhoudsplan dan om dit steeds incidenteel te willen oplossen.

Prestaties

Op basis van de Cultuurnotitie 2009 of de programmabegrotingen is het niet eenvoudig tot een evaluatie te komen van concreet gerealiseerde doelstellingen.

De teksten bieden daarvoor geen handvat in de vorm van prestatie-indicatoren en er heeft, voor zover wij konden nagaan, geen tussentijdse beleidsevaluatie plaats gevonden waarin dit aan de orde is gesteld.

Dat maakt een prestatiemeting aan het eind van een beleidsperiode lastig: er zijn geen criteria vastgesteld en er is geen nulmeting gedaan.

Ons advies is om bij het opstellen van de nieuwe cultuurnota concreter te werk te gaan en vooraf verwachtingen te formuleren:

- enerzijds in de vorm van 'outcome': de effecten van beleid, bijvoorbeeld op de aantrekkelijkheid(sbeleving) van Wassenaar. De realisatie kan dan tussentijds en aan het einde van de periode aan de hand van enquêtes, panelbeoordeling of ronde tafel gesprekken worden geduid;
- anderzijds in de vorm van 'output': concrete cijfers van participatie, bezoekersaantallen, gerealiseerde aantal projecten, budgetten, publieksfeedback etc.

Wat de 'outcome' betreft is het natuurlijk een gegeven dat deze lang niet altijd simpelweg en objectief valt te meten. Heeft het cultuurbeleid bijgedragen aan de profilering van Wassenaar als groene gemeente, droeg het beleid bij aan een 'hoogwaardig leefklimaat' en is het aanbod voldoende divers? Daar kan op basis van rechte tellingen geen antwoord op worden gegeven. Het vraagt eerder uitgebreid publieksonderzoek of een inschatting door de belangrijkste 'stakeholders', waaronder leden van de gemeenteraad.

Wel helpt het om zo veel mogelijk te definiëren wat er moet worden bereikt. En voor wie. Een rondetafelgesprek met culturele instellingen over hoe zij denken bij te dragen aan voor de Gemeente belangrijke doelstellingen kan ook behulpzaam zijn.

Gezien het hierboven gepresenteerde overzicht van doelstellingen en realisatie zien we overigens wel degelijk dat de culturele praktijk niet los staat van de destijds geformuleerde doelstellingen.

Aansluitend bij de kwestie 'output': het is van belang om met de te subsidiëren grote instellingen duidelijk prestatie-overeenkomsten te sluiten en van de kleinere organisaties tevoren en na afloop inzicht te vragen in prestaties. Er is nu over het algemeen opvallend weinig zicht vooraf op waaraan de subsidie gaat bijdragen, noch vindt in voldoende mate een terugkoppeling van gerealiseerde aantallen bezoekers of deelnemers plaats. Uiteraard moet de verantwoording maatwerk zijn: kleine amateurorganisaties moeten niet met zware administratieve verplichtingen opgezadeld. Van de bibliotheek (die overigens wel een adequate verantwoording levert) mag méér worden verwacht dan van de kleinschalige accordeonvereniging.

Cultuureducatie

Door aansluiting te vinden bij rijksbeleid en samenwerking in de regio heeft Wassenaar de optimale aanpak gekozen voor kwalitatieve invulling van cultuureducatie. Maar de bestuurlijk feedback lijkt beperkt. Het onderwerp 'cultuureducatie' vraagt bij het ontwerp van een nieuwe cultuurnota dan ook nadere 'oriëntatie'. Wat wil de gemeente op dit punt bereiken? Welke verbinding valt er te maken tussen binnenschoolse en buitenschoolse cultuureducatie, bijvoorbeeld door er de amateurverenigingen bij te betrekken?

Doelstellingen en doelgroepen

Zoals gezegd is er een veelvoud aan doelstellingen genoemd in de twee beleidsdocumenten die aan de basis liggen van het huidige beleid. Voor zover meetbaar en voor zover voorgenomen beleid ook daadwerkelijk is uitgevoerd is daarvan ook wel het nodige gerealiseerd. Op weg naar meer 'SMART' doelstellingen in de toekomst is het zaak ook de beoogde doelgroepen goed in beeld te brengen. Enerzijds is sprake van 'het positioneren'

van Wassenaar als een goede vestigingsplek, qua wonen en werken. Dit mikt vooral op mensen die er nog niet wonen en bovendien vermoedelijk op een doelgroep die in Wassenaar ook nu al relatief groot is: mensen met bovenmodaal inkomen, expats, diplomaten.

Die geven een zekere kleur aan Wassenaar en zijn mogelijk ook voor het cultuurbeleid interessant: als actieve deelnemers, verzamelaars, maecenassen, sponsors.

Als men gaat voor versterking van het 'gezicht' van Wassenaar, dan liggen er in de combinatie van architectuur, beelden in de openbare ruimte, particuliere verzamelingen ('Voorlinden' als wel zeer bijzonder voorbeeld) en landschapsarchitectuur natuurlijk mooie kansen. De gemeente kan daarbij een faciliterende rol spelen.

Ongetwijfeld is het een belangrijke, zo niet de belangrijkste doelstelling -maar die wordt nog weinig expliciet benoemd - om de Wassenaarse bevolking in de brede te laten profiteren van het cultuuraanbod. Die kansen liggen er het meest bij ouders van kinderen, door hen te betrekken bij activiteiten die kinderen beleven. En bij de groeiende groep senioren, ook degenen die nog voldoende mobiel zijn om naar Den Haag of Leiden te reizen. Uit deze groep komen relatief veel vrijwilligers voort, deelnemers aan cursussen, bezoekers van tentoonstellingen en concerten. En omgekeerd wordt die groep ook gestimuleerd tot activiteiten, in het bijzonder vanuit NUT Wassenaar.

Met name de amateurverenigingen en vrijwilligersorganisaties kunnen een belangrijk bindmiddel zijn om een breed deel van de bevolking in de cultuur te doen participeren. Méér informatie over ledenbestanden en bereik is dan wel gewenst.

6. samenvatting en conclusies

De Gemeente Wassenaar voert actief cultuurbeleid, met name op de speerpunten beeldende kunst, muziek en cultuureducatie. Het gemeentelijk budget voor cultuurbeleid is eerder onder het gemiddelde dan bovengemiddeld. Het actuele beleid grijpt gedeeltelijk terug op twee beleidsnota's van enige tijd terug; ze behoeven een update.

De daarin vervatte doelstellingen bieden wel enig houvast voor een evaluatie en die laat zien dat hetgeen beoogd werd ook wel in grote lijn wordt bereikt:

- tentoonstellingen in en rond De Paauw profileren Wassenaar op het gebied van de beeldende kunst;
- activiteiten in De Paauw maken van het raadhuis een democratisch centrum met een culturele dimensie dat extra bezoekers trekt;
- het relatief recente besluit met betrekking tot de gemeentelijke collectie levert een verzameling op die actief wordt ingezet; de kosten van onderhoud zijn echter niet structureel geregeld;
- de gemeente sluit voor cultuureducatie goed aan bij landelijke en regionale regelingen, maar de gemeentelijke ambitie lijkt bescheiden; de vraag of Wassenaar meer zou (moeten) willen kan onderwerp van het cultuurdebat zijn;
- overigens kan cultuureducatie ook buitenschools aan de orde komen in het aanbod van amateurverenigingen.
- De gemeente kent aan verenigingen subsidies toe. Dit subsidiebeleid lijkt enigszins willekeurig. Het kan winnen aan structuur, inzicht in gegevens en aan feedback door de gesubsidieerde partijen.
- Ook de muziekschool (centrum voor de kunsten) maakt deel uit van het aanbod aan cultuureducatie. Verwachtingen vanuit en jegens de gemeente zouden in een prestatie-overeenkomst moeten worden vastgelegd. Maar dan zal er eerst (in de cultuurnota) bestuurlijke helderheid over die verwachtingen moeten komen.
- Over de relatie met de Warenaar kunnen we dezelfde opmerking maken en daar moet bovendien eerst een bestuurlijke beslissing over de toekomst worden genomen.
- De bibliotheek maakt deel uit van het gemeentelijk cultuurbeleid en is in regionale samenwerking ondergebracht. Er bestaat helderheid over de prestaties die de bibliotheek levert. Gezien de doorgaande vernieuwing en ontwikkeling in de bibliotheekwereld is het zaak de bibliotheek met enige regelmaat te agenderen om de politiek-bestuurlijke aansluiting actueel te houden.
- Ook als verschillende uitgaven over verschillende begrotingsonderdelen zijn verdeeld verdient het aanbeveling een integrale cultuurbegroting achter de hand te hebben, met inbegrip van bibliotheekwerk en erfgoed.
- Wil de Gemeenteraad in de toekomst evaluatie van beleid dan is het noodzakelijk de handvatten daarvoor in de nieuwe cultuurnota op te nemen.

Informatie over de opsteller van deze evaluatie

Erik Akkermans (www.wevragenerik.nl) is werkzaam als zelfstandig adviseur, interim-manager en gespreksleider op het terrein van cultuurbeleid en cultuurmanagement.

Na een studie politieke wetenschappen en massacommunicatie en na afsluiting van zijn periode als dienstplichtig officier bij de Koninklijke Luchtmacht was hij onder meer directeur van de provinciale Culturele Raad Zuid-Holland (voorloper van Kunstgebouw) en directeur in het kunstvakonderwijs te Groningen en Utrecht. Hij was gedurende tien jaar als senior adviseur en interim-manager verbonden aan bureau BMC. In 2012 vestigde hij zich zelfstandig. Tevens is hij sedert 2012 voorzitter van de Federatie Cultuur, de koepel van branche- en werkgeversorganisaties in de cultuur.

Bijlage 2 Enquête Kunst en Cultuur in de Gemeente Wassenaar 2015

Uitleg over de vragen

Deze enquête bevat een aantal open vragen. Houdt u de antwoorden zo beknopt mogelijk.

We richten ons tot het culturele veld, dat betekent dat zowel individuen als verenigingen en stichtingen worden aangesproken in deze enquête. Mocht u een vraag tegenkomen waar u zich niet door voelt aangesproken dan kunt u die overslaan.

We zien de enquête graag retour **voor 7 oktober**.

Dank u wel dat u de tijd wilt nemen om de enquête in te vullen. Uw antwoorden helpen ons om de nieuwe cultuurnota vorm te geven.

DE VRAGEN

Status invuller

1. Wat is uw status?
 - bestuurslid van vereniging of stichting
 - lid van vereniging of stichting
 - zelfstandig
 - verzamelaar
 - anders

2. Omschrijf kort wat uw hoofdactiviteit is.

Wassenaar

3. Wat is volgens u het belang/de waarde/het doel van kunst en cultuur voor de gemeenschap?
In steekwoorden:

4. Wat zijn volgens u de speerpunten voor de toekomst voor Wassenaar op gebied van kunst en cultuur?

In steekwoorden:

5. Waarmee wordt volgens u Wassenaar het beste op de kaart gezet?

In steekwoorden:

6. Hoe vaak maakte u de afgelopen vijf jaar gebruik van het aanbod in Wassenaar?

- bezienswaardigheid keer
- voorstelling
- tentoonstelling
- cursus
- bibliotheek
- filmhuis (in de bibliotheek)
- evenement

7. Maakt u gebruik van het kunst- en cultuuraanbod in één van de omliggende gemeentes?

- Voorschoten
- Leidschendam-Voorburg
- Den Haag
- Leiden

8. Wat bezoekt u daar?

9. Er is veel aanbod in Wassenaar en binnen handbereik in de steden om ons heen. Wat mist u nog in Wassenaar.

10. Hoe komt u te weten wat er in Wassenaar te doen is op het gebied van kunst en cultuur?

- Krant
- Gemeentesite
- Culturele gids van de Warenar
- Posters en flyers
- Culturele site cipvw
- Anders namelijk

11. Hoe adverteert u uw eigen activiteit?

- Krant
- Gemeentesite
- Culturele gids van de Warenar
- Posters en flyers
- Culturele site cipvw
- Anders namelijk

De eigen status

12. In onze samenleving wordt steeds meer een beroep gedaan op zelfredzaamheid. Op welke manier bent u hier mee bezig.

13. Is er vanuit de eigen instelling of professie samenwerking met andere instellingen of individuen uit het culturele veld?

- Ja
- Nee

14. Is er interesse om in de toekomst samen te werken ?

- Ja
- nee

15. Zijn er zaken die samenwerking bemoeilijken of hebben bemoeilijkt?

16. Hoe ziet u de verbinding vanuit kunst en cultuur met de sociale omgeving? Anders gezegd, wat kunnen kunst en cultuur betekenen voor de zorg.

17. Hoe zou u daar vorm aan kunnen geven?

18. Welke middelen gebruikt u om aan gelden te komen:

- o fondsen
- o donateurs
- o subsidie
- o crowdfunding
- o verkoop product
- o aanbod cursussen
- o anders:

De rol van de gemeente

19. Hoe ziet u de rol/taak van de gemeente in het culturele veld?

20. Vindt u dat de gemeente subsidies moet verstrekken voor kunst en cultuur?

- o Ja
- o Nee

Waarom?

Waarvoor? (voor welke activiteiten)

Hoe? (tegen welke criteria)

Nieuwe wegen bewandelen

Graag tot ziens op 14 oktober. Vergeet u niet zich aan te melden.

De enquête zien wij graag retour voor 7 oktober,

Email: hvthoen@werkorganisatieduivenvoorde.nl

Post: t.a.v. H. van 't Hoen, Raadhuislaan 22, 2242 CP Wassenaar

Bijlage 3 Zienswijzen op ontwerp Cultuurnota 2017-2020 en overzicht van grotere aanpassing t.o.v. de ontwerpnota

Indiener zienswijze/zienswijze	Reacties	Gevolg voor cultuurnota
Excelsior Wassenaar		
Excelsior zet een aantal vraagtekens bij de basis van de nota; met name het 'ringenmodel' en de 'cultuur-evaluatie'. In uw nota grijpt u inconsequent naar het ringenmodel. Enerzijds grijpt u naar dit model om te verantwoorden dat muziekschool en een cultureel centrum zoals wij dit kennen niet te verantwoorden valt. Anderzijds spreekt u van de ambities voor een cultuurhistorisch museum, wat met hetzelfde model niet te onderbouwen valt. Enerzijds schaaft u Wassenaar als kleine gemeente in om bijbehorende keuzes te onderbouwen, anderzijds spreekt u van samenwerking met Voorschoten, wat volgens dit model juist meer ambitieuze keuzes kan legitimeren gezien het gecumuleerde inwonersaantal.	Een historisch museum is inderdaad met het ringenmodel niet te onderbouwen. Het model is te hanteren als richtlijn. Gezien de boven gemiddelde hoeveelheid cultureel erfgoed in Wassenaar en de bijdrage die een museum kan leveren aan het versterken van de Wassenaarse identiteit, wordt er toch voor gekozen om een beperkt historisch museum nader te onderzoeken.	Dit leidt niet tot aanpassing van de cultuurnota.
U leunt in uw cultuurnota in belangrijke mate op de 'evaluatie cultuurbeleid', waarvan de auteur zelf aangeeft: "Tijd noch budget noch het kader van de opdracht lieten ruimte voor grondig onderzoek, enquêtes of benchmarks". Excelsior is als grootste culturele vereniging van Wassenaar dan ook helaas niet benaderd.	Het onderzoek van de auteur was gebaseerd op gegevens van onder andere de gemeente, maar ook de enquête waar diverse culturele verenigingen aan deel hebben genomen. Ook is er een avond geweest, waarbij culturele verenigingen hebben gesproken over kunst en cultuur in Wassenaar. Er zijn ook uitnodigingen naar Excelsior gestuurd.	Dit leidt niet tot aanpassing van de cultuurnota.
Er wordt in uw cultuurnota en in de evaluatie gesproken over muzieklessen die verenigingen als Excelsior eventueel zouden kunnen gaan geven zonder dat hier enige communicatie over geweest is met de verenigingen. Praten mét in plaats van óver de stakeholders lijkt ons essentieel voor het	Het is zeker goed om als gemeente in gesprek te gaan met stakeholders en dat zal ook zeker gaan gebeuren, op het gebied van muziekonderwijs (zie punt hieronder). In de cultuurnota is Excelsior genoemd	Dit leidt niet tot aanpassing van de cultuurnota.

laten slagen van uw ambities.	als grote partij, als een voorbeeld van partijen waaraan gedacht kan worden, die muziekonderwijs (kunnen) geven. Er zijn vanzelfsprekend nog meer partijen te noemen. De gemeente wil echter niet leidend zijn in het tot stand brengen van muziekonderwijs, maar ook vooral initiatieven uit de samenleving laten komen en ziet graag samenwerking van partijen die muziekles (kunnen) geven. De gemeente kan wel bijdragen aan verbindingen tot stand brengen door het uitnodigen van partijen voor een gesprek of door het organiseren van netwerkbijeenkomsten.	
Muziekonderwijs Excelsior is blij voor de landelijke en nu ook plaatselijke aandacht voor het muziekonderwijs. Decennialang heeft Excelsior bijgedragen aan het opleiden van muzikanten. Muzieklessen zijn vanwege de intensieve leerling-docent relatie kostbaar. Met afbouw van de subsidies is het financieel onhaalbaar geworden voor Excelsior; muziekles werd het exclusieve domein van privédocenten en professionele partijen die Wassenaar contracteerde (voor flinke bedragen!) . Amateurkunstverenigingen worden nu genoemd als partijen die (net als vroeger) de handschoen van 'cultuureducatie' en in ons geval 'muziekeducatie' zou kunnen overpakken nu gekozen wordt een muziekschool niet meer te financieren. Excelsior beschikt over een eigen locatie die zowel qua voorziening als qua beschikbaarheid prima zou kunnen dienen als muziekschool. Tevens zijn er enkele partijen die goed kunnen assisteren in het faciliteren van muziekdocenten en heeft Excelsior ruime ervaring in deze wereld. Voor Excelsior is het géén noodzakelijke uitbreiding van de	Een gesprek over muziekeducatie met Excelsior zal worden gearrangeerd. Ook wordt gesproken met andere partijen, die muziekonderwijs geven, zoals BplusC. De gemeente wil ook hier graag als intermediair optreden, om diverse partijen bij elkaar te brengen, zodat onderling ideeën uitgewisseld kunnen worden over mogelijke samenwerking en optimalisaties.	Dit leidt niet tot aanpassing van de cultuurnota.

activiteiten, maar wel een logische. Echter zal Excelsior hier ook financieel haar afweging in moeten maken in deze tijden. Excelsior ziet mogelijkheden en gaat graag met u hierover in gesprek.		
Cultureel Centrum Tussen de regels door geeft u in de Cultuurnota aan weinig toekomst te zien voor de Warenar. Wassenaarse verenigingen hebben met de Warenar goede mogelijkheden om op een haalbare manier meer ambitieuze uitvoeringen te geven. De vraag of er hiervoor een haalbaar, vergelijkbaar en betaalbaar alternatief is, betwijfelt Excelsior. U leunt hierbij op onafhankelijke partijen die mogelijk iets vergelijkbaar zouden kunnen aanbieden, het is onduidelijk of deze partijen al gevraagd is of zij hiervoor open staan. Dergelijke locaties (Kerken, voetbalkantines, sporthallen) zijn niet primair bedoeld om uitvoeringen te geven, waardoor additionele voorzieningen vaak noodzakelijk zijn, zoals een podium, verlichting of horecavoorzieningen. Een uitvoering zal dan al snel financieel onhaalbaar zal zijn. In combinatie met al jaren afnemende subsidiebijdragen en de extra organisatiekracht die dit zal vragen van verenigingen is het de vraag of verenigingen binnen Wassenaar dan nog een dergelijk ambitieniveau kunnen handhaven. Nu Voorschoten voor dezelfde uitdagingen als Wassenaar staat is de kans groot dat we straks met een gemeente eindigen van 55000 inwoners zonder Cultureel Centrum met goede voorzieningen. Dit vinden wij onvoorstelbaar. Excelsior ziet graag dat de gemeente een serieuze invulling aan een alternatief geeft en dit niet zonder enige sturing overlaat aan wie de handschoen ook maar wil oppakken, met het risico dat dit niet gebeurt.	De gemeente kiest er voor om steeds meer over te laten aan (initiatieven uit) de samenleving. Marktwerving tussen vraag en aanbod op het gebied van accommodaties voor voorstellingen mag verondersteld worden zich te gaan ontwikkelen. Er zijn zowel in Wassenaar als in Voorschoten ruimtes beschikbaar voor voorstellingen met de daarvoor benodigde voorzieningen. Accommodaties die nu soms maar matig worden benut. Daarnaast kan er ook gedacht worden aan het geven van voorstellingen in de openbare ruimte, zoals het park of een plein.	Dit leidt niet tot aanpassing van de cultuurnota.
Cultuur-Historisch Museum Wassenaar Excelsior heeft afgelopen jaar een gesprek gehad met de wethouder over huisvesting.	Het verwerven van aanvullende panden door de gemeente, voor eigen gebruik of het gebruik van	Dit leidt niet tot aanpassing van de cultuurnota.

Excelsior is gehuisvest in een locatie die niet ideaal is qua omvang voor hedendaagse orkesten en is de verschillende mogelijkheden m.b.t. huisvesting aan het verkennen. Excelsior bezit een gemeentemonument in het centrum van Wassenaar, wat goed zou kunnen dienen als locatie voor het genoemde museum. Ook hier staat Excelsior open voor gesprekken. Excelsior is blij dat er duidelijkheid komt over het toekomstige cultuurbeleid en hoopt dat bovenstaande opmerkingen bijdragen om de plannen concreter te maken. Excelsior staat open om hierover in gesprek te gaan en haar expertise bij te dragen.	derden ligt niet in de lijn van het vigerende accommodatiebeleid. Als Excelsior overweegt haar bezit te verkopen, is zij vrij daarvoor actie te ondernemen en in contact te treden met potentiële kopers.	
Kunstgroep Wassenaar		
<u>Uit de door de Kunstgroep ingevulde enquête</u> Ons doel ? De voortdurende ontwikkeling van een sprankelend regionaal kunst/ontmoetingscentrum. Dit centrum dient als platform voor (beeldende en podiumkunstenaars waar kruisbestuiving plaats vindt met een breed publiek.	Voor kennisgeving aangenomen.	Dit leidt niet tot aanpassing van de cultuurnota.
Wat mist nog in Wassenaar? Bij de opening van het Nederlands Film Festival dezer dagen hoorde ik dat kinderen die massaal film kijken, op school wel leren lezen en tekenen, maar dat er geen aandacht wordt gegeven aan filmonderwijs als kunst/cultuur uiting. Wellicht ligt hier voor Wassenaar een voortrekkersrol.	Het bepalen van het lesprogramma is aan de scholen. Soms wordt er vanuit de centrale overheid of lokale overheid een bijdrage/subsidie gegeven voor een specifiek onderdeel van het onderwijs, zoals bewegingsonderwijs, zwemeducatie of cultuureducatie. De wijze waarop er invulling gegeven wordt, zoals binnen de cultuureducatie, is wederom aan de scholen zelf. Film kan dus onderdeel zijn van de cultuureducatie op de scholen, maar er kan ook gekozen worden dit op andere wijze in te vullen.	Bij Pijler 2 punt 3 is ook film toegevoegd als vorm van cultuureducatie.

Hoe zou u daar vorm aan kunnen geven? - onze Galerie in de Molen is toegankelijk voor iedereen , met maandelijks nieuwe exposities van onze leden met hun gasten - We streven actief naar het betrekken van alle burgers bij onze activiteiten (als voorbeeld de recente Open Monumentendag met ons programma Kunst in Wording, waarin geïntegreerd de Atelierroute naar ateliers van onze kunstenaars in Wassenaar, het kinderatelier, deel van de Poëzieroute, voordrachten van schrijvers dichters en muzikanten) - We zijn een actief beleid gestart met het betrekken van kinderen bij kunst' de kinder-workshops.	De gemeente is blij met partijen zoals uw kunstgroep, die een veelheid aan ideeën heeft en initiatieven toont.	Dit leidt niet tot aanpassing van de cultuurnota.
Hoe ziet u de rol/taak van de gemeente in het culturele veld ? Wassenaar is een atypische multiculturele omgeving . Nederlandse bewoners, als ze al niet geboren en getogen in Wassenaar zijn, komen uit andere delen van het land en hebben daarnaast vaak uitgebreide leefervaring in het buitenland. Het zelfde maar dan omgekeerd geldt voor de niet-Nederlanders die hier wonen, van ambassadeurs tot zakenmensen en vluchtelingen. Een multiculturele smeltkroes die alleen nog tot smelten moet worden gebracht om inspirerend en verrijkend te werken op de gemeenschap, De rol van de gemeente zou kunnen zijn deze unieke mogelijkheid verder te ontplooiën.	Voor kennisgeving aangenomen. De gemeente ziet het laten participeren van een ieder binnen de samenleving als een belangrijke doelstelling. Voor de specifieke doelgroepen, die daar belemmeringen bij ervaring, wil de gemeente iets betekenen in het wegnemen van deze belemmeringen. Voor een groot deel van de samenleving is geen (extra) ondersteuning van de gemeente nodig.	Dit leidt niet tot aanpassing van de cultuurnota.
Vindt u dat de gemeente subsidies moet verstrekken voor kunst en cultuur? Hoe? Criteria : de elementen van vitaliteit, zoals levendigheid, aantrekkelijkheid, uitstraling, betrokkenheid, nieuwsgierigheid, participatie, ontwikkeling van de burgers van Wassenaar.	Het subsidiebeleid is medio 2017 vastgesteld voor de komende 4 jaar. Veel van genoemde elementen maken uit van de subsidiecriteria.	Dit leidt niet tot aanpassing van de cultuurnota.
<u>Zienswijze op de nota</u> <i>Het thema kunst en cultuur heeft een directe relatie met het accommodatiebeleid voor wat</i>	Voor kennisgeving aangenomen.	Dit leidt niet tot aanpassing van de cultuurnota.

<i>betreft de verhuur van gemeentelijke accommodaties (van Heeckerenhuis) aan verenigingen, beheerstichtingen (de Warenar) of marktpartijen voor exploitatie (de molen).</i> Het moet me van het hart dat hier door de Gemeente voor de eerste keer de relatie gelegd wordt tussen de Molen en Kunst en Cultuur.		
<i>Het is belangrijk om kinderen in het primair onderwijs in aanraking te laten komen met kunst en cultuur, zodat zij opgroeien tot volwaardige en goed uitgeruste deelnemers aan de maatschappij. De gemeente wil de mogelijkheid voor deelname aan goede cultuureducatie faciliteren.</i> Zie mijn eerdere opmerking over filmonderwijs als kunst/cultuur uiting.	De gemeente gaat in gesprek met de scholen over de wijze van besteding van het budget voor cultuureducatie. Voor de inhoud hiervan ook wordt verwezen naar onze eerdere reactie op het filmonderwijs. Ook de activiteiten van Talentum zijn erop gericht om kinderen laagdrempelig in aanraking te laten komen met kunst en cultuur. Het aanbieden van een cursus over film of het organiseren van een jeugdfilmfestival o.i.d. samen met de kunstgroep is een goede suggestie aan Talentum om het aanbod van volgend jaar te verbreden.	Dit leidt niet tot aanpassing van de cultuurnota.
<i>De OBVW heeft geconstateerd dat er in Wassenaar behoefte is aan een ontmoetingsplek voor cultuur. Er is al een goed lopend filmzaaltje, maar men is inmiddels ook gestart met een galerie in de bibliotheekruimte waar kunstenaars hun werk kunnen presenteren en men heeft de eerste aflevering van een cultureel festival georganiseerd waar ook het educatief aanbod binnen Wassenaar zich aan het publiek kan presenteren. Het voornemen is om dit festival jaarlijks terug te laten keren.</i> Graag zou Kunstgroep Wassenaar deelnemen. Op eigen gelegenheid hebben we eerder jaarlijks het programma "Kunst in Wording"	De gemeente wil een actieve rol innemen bij het (laten) organiseren van netwerkbijeenkomsten, zodat de verschillende culturele partijen met elkaar en met andere partijen in de samenleving in contact kunnen komen om gezamenlijk e.e.a. te organiseren en realiseren. Het samenwerken tussen verschillende partijen op het gebied van cultuur en samenleving, ziet de gemeente dus graag. Als de kunstgroep samen met bijvoorbeeld de OBVW of vrijwilligersorganisatie iets wil organiseren, kunt u	Dit leidt niet tot aanpassing van de cultuurnota.

georganiseerd, in combinatie met een Galerieroute in Wassenaar waarin kruisbestuiving plaats vindt met een breed publiek.	natuurlijk ook los van de netwerkbijeenkomsten contact leggen met de OBVW en hierover in gesprek treden.	
<i>Het is belangrijk dat een dorpsgemeenschap een cultureel centrum heeft. Belangrijke kenmerken zijn de ontmoetingsplek dicht bij huis met de mogelijkheid tot cultuurparticipatie, als beoefenaar, bezoeker of leerling. Het hebben van een podium waar het culturele veld gebruik van kan maken is essentieel.</i> <i>In de komende periode zal de functie van cultureel centrum opnieuw worden bekeken.</i> <i>De gemeente staat open voor nieuwe plannen vanuit de samenleving. De Historische Vereniging Oud Wassenaar en de Stichting Historisch Centrum Wassenaar kampen al tijden met ruimtegebrek en ontberen een serieuze locatie om hun collecties en activiteiten te presenteren. Hier komen de wens en de gedachte samen.</i> <i>Door de oprichting van een historisch museum zou voor beide partijen aan hun wensen gehoor worden gegeven.</i> Graag wil ik opnieuw onder de aandacht brengen de plannen voor de Cultuurkade, ontwikkeling van de Wassenaarse Gemeentewerf tot een Kunst en Cultuurcentrum. Deze plannen voorzien in ruimten waarin galerie, ateliers, museum, denksport geacommodeerd kunnen worden. Met veel plezier wil ik de plannen samen met de architect Max Boekholt in detail toelichten.	De planvorming voor de Havenkade is een separaat traject. Er wordt binnen dit project de mogelijkheid geboden uw ideeën toe te lichten.	Dit leidt niet tot aanpassing van de cultuurnota.
Correcties/typfouten e.d.		
Bibliotheek heeft een volwaardige filmzaal.		Tekst is hierop aangepast.
Aanscherpingen vanuit het college/ actualisatie		
1.2 Inspraak		De inspraak is verwerkt in de cultuurnota.

Ringenmodel		Het ringenmodel van Cor Wijn is niet meer als bijlage opgenomen, maar tussen de tekst zelf gevoegd.
Evaluatie		De evaluatie van de Cultuurnota 2017-2020 is toegevoegd. Deze vindt plaats na 2 jaar.
Pijler 2 punt 3 Een leven lang leren		Onderzoeken mogelijke samenwerking met Voorschoten ten aanzien van muziekonderwijs is toegevoegd.
Pijler 2 punt 5 Cultureel centrum		De tekst m.b.t. het cultureel centrum is aangepast op basis van de recente informatie en besluitvorming door het college.
Pijler 2 punt 6 Cultuur- en monumentenprijs		De Jeugdcultuurprijs is toegevoegd in de tekst.
Pijler 2 punt 8 Culturele evenementen in raadhuis de Paauw en punt 10 De beelden bij raadhuis De Paauw		Deze punten zijn samengevoegd onder punt 8 en geactualiseerd.
Pijler 2 punt 9 Kunstcollectie		Deze tekst is aangepast en aangescherpt als gevolg van gewijzigde inzichten.
Pijler 3 punt 4 Cultureel erfgoed		Deze tekst is aangepast en aangevuld met de Erfgoedwet.
Pijler 3 punt 7 Samenwerking in de regio		Dit punt is eveneens geactualiseerd en ingekort.
Financiële paragraaf		Lijst met maatregelen en financiële consequenties is toegevoegd.